

Dierwaardige Veehouderij

Verkenning naar oprichting en inrichting van een Autoriteit

13 februari 2026

Henry Meijdam

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Uitgangspunten autoriteit (art. 7.2)	6
1.1 Een publiek-private rechtsvorm (art. 7.2.1.)	6
1.2 Onafhankelijk van partijen met belang in het afgesproken traject (art. 7.2.a).....	7
1.3 Integrale ontwikkeling overziend en hieruit handelend (art. 7.2.b).....	8
1.4 Transparantie bieden (Art. 7.2.c)	9
1.5 Doorlopen procedure door minister LNVN voor oprichting stichting.....	9
2. Randvoorwaarden autoriteit (art. 7.4, 7.7 en 7.8).....	11
2.1 Een onafhankelijke efficiënte werkorganisatie (art. 7.4.a.)	11
2.2 Gegarandeerde toegang tot data, systemen, producten en overige informatie, noodzakelijk voor het invullen van deze taak (art. 7.4.b.)	11
2.3 Voldoende budget om de afgesproken taken te verrichten in de overeengekomen S, M, of L variant van de stichting (art. 7.4.c.)	11
2.4 Toezicht op de onafhankelijkheid van de autoriteit (art. 7.7) (zie hoofdstuk 3).....	11
2.5 Openbare en voor iedereen toegankelijke rapportages (art. 7.8) (zie paragraaf 1.4)	12
3. Toezicht op de autoriteit (art. 7.7)	13
4. Rechtsvormen en organisatiemodellen autoriteit	15
4.1 Rechtsvormen.....	15
4.2 Organisatiemodellen binnen de gekozen rechtsvorm.....	15
4.3 Stichting small, medium of large	15
Small.....	17
Medium.....	20
Large.....	22
5. Oprichting autoriteit: Stappenplan naar stichting	24
5.1. Oprichten stichting en goedkeuren begroting oprichtingsjaar:	24
5.2. Eerste activiteiten Autoriteit Dierwaardige Veehouderij (i.o.)	25
5.2.1 Aanstelling kwartiermaker:.....	26
5.2.2 Opstellen Startdocument:.....	26
5.2.3 Data en ICT	26
5.2.4 Goedkeuring startdocument door het Bestuurlijk Overleg (BO)	28
5.2.5 Inrichting organisatie en model rapportage.....	28
5.2.6 Afronding oprichtingsfase.....	29

Inhoudsopgave (2)

5.3. Opstarten en proefdraaien staande organisatie	29
5.4 ADV als draaiende organisatie	31
5.5 Periodieke evaluatie van de ADV als organisatie	31
5.6 Toetreding nieuwe sectoren	31
6. Taken van de autoriteit en begrenzing t.o.v. andere soortgelijke organisaties.....	33
6.1 Taken	33
6.2 Invulling van de taken (wat verstaan we er onder):	34
6.3 Begrenzing ten opzichte van andere organisaties.....	35
7. Begroting voor de autoriteit	36
7.1 Uitgangspunten van de begroting	37
7.2 Inkomsten/Kostenverdeling:.....	38
7.2.1. Modellen voor de te hanteren kostenverdeling.....	38
8. Indicatief tijdschema	43
9. Conclusies en aanbevelingen.....	44
Bijlage 1 – Geraadpleegde documenten.....	47
Bijlage 2 - Partijen convenant ‘Stappen naar een dierwaardige veehouderij’	48
Bijlage 3 - Procedure door de minister van LNVN	49

Voorwoord

Op 24 juni 2025 is door de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), sectorpartijen, markt- en ketenpartijen en maatschappelijke partijen een convenant¹ “Stappen naar een dierwaardige veehouderij in 2040” gesloten. De invulling van het begrip dierwaardige veehouderij wordt gebaseerd op de zes principes van dierwaardigheid, zoals benoemd door de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) in 2021:

- Uitgaan van de intrinsieke waarde van het dier;
- Goede voeding, water en voer;
- Goede omgeving, comfortabel en veilig;
- Goede gezondheid, borging en pijnvoorkoming;
- Natuurlijk gedrag, mogelijkheden dit te doen;
- Positieve emotionele toestand (kan reageren op veranderingen in situatie).

Het convenant is gesloten tussen 13 partijen (zie bijlage 2) afkomstig uit:

- Pluimveehouderij
- Melkveehouderij
- Varkenshouderij
- Markt en ketenpartijen
- Maatschappelijke organisaties
- Overheid

Voor elke deelgroep is/wordt een werkplaats² opgericht. Daarin worden de voor die sector geldende afspraken uitgewerkt. Het werkprogramma bevat tussendoelen en einddoelen en moet maart 2026 gereed zijn.

Voor de kalversector is een door de Dierenbescherming, Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK), ZuivelNL, VleesNL (voorheen COV) en de minister van LVVN ondertekend addendum aan dit convenant gehecht met de afspraak om voor alle RDA-principes op korte termijn tot overeenstemming te komen over concrete stappen. Zij participeren wel in het werkplaatsproces.

Verder is besloten dat er een autoriteit wordt opgericht, waarmee men de uitvoering van gemaakte afspraken wil monitoren en toetsen³. De autoriteit moet de in artikel 7 lid 3 van het convenant opgesomde taken uitvoeren als veiligheidsborg in het systeem.

¹ [Convenant ‘stappen naar een dierwaardige veehouderij’](#)

² Het betreft een werkplaats per veehouderijsector, een werkplaats voor ‘dieren in natuurlijke systemen’, een werkplaats voor markt en keten en een werkplaats voor Overheid

³ motie 35 746, nr. 24 en nr. 25: [Kamerstuk 35746, nr. 24 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)
[Kamerstuk 35746, nr. 25 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)

Het instellen van een Autoriteit Dierwaardige Veehouderij (**ADV**) vormt een belangrijke bouwsteen voor het convenant en vervult eveneens een belangrijke rol in de concept Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Dierwaardige Veehouderij⁴. In het convenant wordt deze AMvB in artikel 7 lid 3 immers genoemd als onderdeel van de taken van de autoriteit. In de toelichting van de AMvB Dierwaardige Veehouderij wordt op pag. 15 aangegeven dat de autoriteit een centrale rol krijgt in het monitoren van voorgenomen stappen en resultaten van ontwikkelingen.

Het is een autoriteit die op basis van inhoudelijke expertise uitspraken doet, observaties deelt en haar visie geeft. Dit ter onderscheiding van bijvoorbeeld de Autoriteit Consument en Markt die ook afdwingbare uitspraken kan doen. Dit laatste doet de ADV niet. Zij monitort de realisatie, rapporteert over resultaten en signaleert deviaties van wat verwacht werd, evalueert en kan gevraagd en ongevraagd adviseren.

Tenslotte is afgesproken een verkenner aan te stellen om voorstellen voor opzet, inrichting en werkwijze van de autoriteit te doen (artikel 7, lid 5 van het convenant). Dit rapport vormt de uitwerking van die afspraak.

De verkenning richt zich op de vormgeving van de autoriteit. Het monitoringssysteem wordt uitgebreid beschreven/vormgegeven in de kwartiermakersfase, wanneer de werkprogramma's door de werkplaatsen zijn opgesteld. Voorstellen voor een robuust monitoringssysteem én voorstellen voor de invulling van de signalerings- en rapporteringsfunctie van de ADV kunnen namelijk pas in detail worden uitgewerkt als de werkprogramma's vastgesteld zijn (nu beoogd in maart 2026).

Dientengevolge is het ook dan pas mogelijk definitief vast te stellen welke data voor dit systeem onmisbaar zijn; voor deze verkenning is wel per werkplaats uitgevraagd welke datasystemen de convenantspartijen nu reeds gebruiken.

Wel wordt het proces beschreven om de taken van de ADV in gang te zetten, nadat de doelstellingen per werkplaats zijn opgesteld.

In de volgende hoofdstukken wordt achtereenvolgens ingegaan op:

1. Uitgangspunten voor de autoriteit
2. Randvoorwaarden voor de autoriteit
3. Toezicht op de autoriteit
4. Rechtsvormen en organisatiemodellen voor de autoriteit
5. Oprichting autoriteit: Stappenplan naar stichting
6. Taken van de autoriteit en begrenzing t.o.v. ander soortgelijke organisatie
7. Begroting voor de autoriteit
8. Indicatief tijdschema
9. Conclusies en aanbevelingen

⁴ [AMvB Dierwaardige Veehouderij](#)

1. Uitgangspunten autoriteit (art. 7.2)

1.1 Een publiek-private rechtsvorm (art. 7.2.1.)

De Hoofdtafel/ Bestuurlijk Overleg⁵ (BO) heeft uitgesproken dat de rechtsvorm en het model van de Stichting Diergeneesmiddelen autoriteit (SDa) als inspiratiebron/voorbeeld dient voor de op te richten ADV. Daarom is in artikel 7.2 besloten om te komen tot een publiek-private organisatie.

Deze voorkeur is gebaseerd op de succesvolle aanpak van de SDa in het antibioticatraject. Kenmerkend hiervoor is de vrijwillige publiek-private samenwerking, waardoor meerwaarde ontstaat. Men neemt gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het te bereiken einddoel. Het einddoel is zo optimaal mogelijk vertaald in een stichtingsvorm. Een stichting behoort aan niemand exclusief toe, maar werkt statutair voor het totaal aan verbonden partijen. Door publiek-privaat samen te werken, wil men het doel bereiken “het terugdringen van het gebruik van antibiotica in de veehouderij”. Het probleem wordt aangepakt vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid en maakt overheidsingrijpen daarmee in belangrijke mate overbodig. Ten aanzien van dierwaardigheid doet zich, op basis van het convenant, een vergelijkbare situatie voor. Daarom ligt ook hier een stichtingsvorm als rechtsvorm voor de hand en kan geput worden uit het organisatiemodel van de SDa. Partijen zijn hier ook tot elkaar veroordeeld om vooruitgang te boeken. Niemand kan zijn doelstellingen realiseren, zonder medewerking van de anderen. Partijen zijn het hier eens over de te behalen doelen en kiezen zelf de route hiernaartoe zonder dat deze in eerste instantie via regelgeving wordt opgelegd (doelsturing).

Naar analogie met de SDa moet de ADV de afspraken monitoren door feiten te monitoren, afwijkingen van afspraken te signaleren en (oorzaken van) afwijkingen te duiden. Verder kan zij aanbevelingen doen ter verbetering. Door deze werkwijze is bij de SDa vertrouwen ontstaan en is er bereidheid tot het verstrekken van de benodigde informatie. Doordat de stichting opgericht zal worden door alle participanten in het convenant, mogen we ervanuit gaan dat er ook bereidheid is om de vereiste informatie hiervoor te verstrekken. Convenantspartijen zullen hierover worden geïnformeerd via de rapportages, waarna zij de betrokken organisatie(s) hierop aan kunnen spreken

Door de ondertekening door zowel de minister van LNV als de overige convenantspartijen (namens producenten, Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's) en markt en ketenpartijen) heeft het convenant automatisch een publiek-privaat karakter gekregen. Alle partijen nemen verantwoordelijkheid voor de inhoud van het convenant en de daarop gebaseerde afspraken. Deze verantwoordelijkheid komt op tal van plekken tot uitdrukking, maar wordt expliciet bekrachtigd en toetsbaar door een externe autoriteit in het leven te roepen met de in artikel 7 van het convenant omschreven taken.

⁵ De naam van ‘hoofdtafel’ is op 13 november 2025 veranderd in Bestuurlijk Overleg. Hierna wordt de naam ‘Bestuurlijk Overleg’ gehanteerd.

De autoriteit functioneert als veiligheidsborg in het systeem. Hiermee wordt bedoeld dat de door de ADV opgestelde rapportages, het nakomen van de afgesproken stappen transparant maakt en daarmee beveiligt dat partijen deze niet nakomen zonder dat dit wordt opgemerkt en gerapporteerd. De rapportages bieden daardoor de mogelijkheid elkaar aan te spreken op afwijkingen van het afgesprokene. Ter voorkoming van misverstanden is het goed hier nogmaals te herhalen dat het woord autoriteit hier slaat op het hebben van een gezaghebbende positie, niet op het hebben van verordenende of regelgevende bevoegdheid of sanctiemogelijkheden. Het is een instantie die op basis van inhoudelijke expertise uitspraken doet, observaties deelt en deze duidt. Ze legt de realisatie onder een vergrootglas en maakt prestaties inzichtelijk en controleerbaar.

1.2 Onafhankelijk van partijen met belang in het afgesproken traject (art. 7.2.a)

Onafhankelijkheid betekent hier dat de autoriteit en haar medewerkers hun adviezen kunnen geven **zonder ongepaste invloed van buitenaf**.

Met andere woorden, er mag geen enkele vorm van gezagsverhouding, formeel of informeel, bestaan ten opzichte van, voor de autoriteit actieve of daarbij betrokken personen of (organen van) instituties van andere organisaties, noch enige andere vorm van druk of beïnvloeding kunnen worden georganiseerd in de ruimste zin des woords op het inhoudelijk terrein van het convenant.

De waarborgen hiertegen moeten dusdanig worden gemaximaliseerd dat partijen en de maatschappij vertrouwen hebben in de werkzaamheden van de ADV. Dit is de reden dat een aparte commissie van toezicht (CvT) zal worden gevormd die hierop toeziet. Zie verder in hoofdstuk 3. Dit punt moet in statuten worden vastgelegd.

De ADV handelt derhalve altijd op eigen titel, gebaseerd op eigen waarnemingen, op basis van de beschikbare of beschikbaar gestelde dataverzamelingen, wetenschappelijke inzichten, literatuur, praktijkkennis en eigen oordeelsvorming.

Voor de technische invulling van het begrip onafhankelijkheid, kan worden teruggevallen op de in de AVG opgenomen bepaling in art. 52 leden 1 t/m 3⁶. Ook de financiering staat in verband hiermee volledig los van het hebben van zeggenschap omtrent werkzaamheden en opvattingen van de autoriteit.

⁶ Art 52 AVG:

1. Elke toezichthoudende autoriteit treedt volledig onafhankelijk op bij de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden die haar overeenkomstig deze verordening zijn toegewezen.
2. Bij de uitvoering van hun taken en de uitoefening van hun bevoegdheden overeenkomstig deze verordening blijven de leden van elke toezichthoudende autoriteit vrij van al dan niet rechtstreekse externe invloed en vragen noch aanvaarden zij instructies van wie dan ook.
3. De leden van toezichthoudende autoriteiten verrichten geen handelingen die onverenigbaar zijn met hun taken en verrichten gedurende hun ambtstermijn geen al dan niet bezoldigde beroepswerkzaamheden die onverenigbaar zijn met hun taken.

De autoriteit onderhoudt vanzelfsprekend wel intensief contact met de belanghebbende partijen in het veld, maar moet daarbij altijd voorkomen dat deze uiteindelijk invloed op de opvattingen/werkzaamheden van de autoriteit uit kunnen oefenen.

Dit stelt eisen aan de bemensing en de werkwijze van de autoriteit. Het vereist onafhankelijke denkers die bereid en in staat zijn, ook bij tegenstand, argumenten te wegen en wanneer de argumenten als onvoldoende zwaar worden beoordeeld, koers te houden. Maar het vergt ook een proces met waarborgen voor dit element. Deze zullen direct na de oprichting verder moeten worden uitgewerkt.

Onafhankelijkheid van een stichting kan geborgd worden door formele juridische procedures, protocollen en werkprocessen. Maar het begint bij **heldere en strikte statuten** waarin vastgelegd wordt dat bestuursleden, leden van het expertpanel en medewerkers van het bureau onafhankelijk moeten zijn van alle bij de uitkomst van haar taak bestaande en denkbare belangen. Daarom is naast de statutaire verankering van deze gewenste onafhankelijkheid, het benoemen van een onafhankelijk toezichthoudend orgaan (commissie van toezicht) een belangrijk element en een extra waarborg hiertegen.

1.3 Integrale ontwikkeling overziend en hieruit handelend (art. 7.2.b)

Het komen tot een integraal overzicht over wat er speelt in de wereld van de dierwaardigheid is potentieel onbegrensd. Dat is niet de bedoeling van partijen. Dit zou kunnen leiden tot disproportionele inzet van middelen en tijd, zonder dat dit bijdraagt aan de kernfunctie van de ADV. Het is belangrijk dat het BO het kader stelt waar de grens in dit opzicht wordt getrokken. De daarmee gemoeide kosten zullen uiteindelijk dan ook in de begroting moeten worden verwerkt. Omdat opvattingen omtrent dierwaardigheid meebewegen met de opvattingen in de samenleving, met internationale concurrentieverhoudingen en ethische opvattingen is de grens van het handelen geen constante, maar zal in de uitvoering constant moeten worden herijkt.

Omdat partijen echter ook de ambitie hebben om de autoriteit niet uit te laten groeien tot een grote organisatie, maar deze relatief slank en wendbaar in te richten, is het voorstel dit uitgangspunt in te vullen door mensen te kiezen, die op basis van hun expertise in wetenschap of praktijk deze rol (integraliteit en internationale vraagstukken) kunnen vervullen.

Het hebben van overzicht over wat er speelt in de wereld van de dierwaardigheid vergt na oprichting allereerst een analyse van:

1. de te meten resultaten van het convenant, inclusief bijlagen w.o. plannen van aanpak
2. de te meten resultaten van de randvoorwaarden van het convenant
3. de te meten resultaten van de AMvB.
4. en de daarmee verbonden tijdspaden/olgordelijkheid

De autoriteit kan zich op basis van dit uitgangspunt niet beperken tot het alleen bij convenantpartijen ophalen van de vereiste informatie. Zij doet dit breder. Hierbij zal ook de inhoud van de AMvB moeten worden betrokken. Want behalve de afspraken in de werkprogramma's bevat

de AMvB ook zelf een groot aantal ontwikkelingen die de ADV moet volgen. De expertpanels en raad van advies (zie voor de uitwerking van deze organen van de stichting hoofdstuk 4.3) vormen bij uitstek de plek om te bezien hoe de AMvB en het convenant zich tot elkaar verhouden en in haar taak moeten worden meegenomen. Ook kan hier worden afgestemd welke elementen daarbuiten, nog een rol voor het werk van de ADV (moeten) spelen. De analyses kunnen, voor zover nodig, in de kwartiermakersfase, met ondersteuning van wetenschappelijke en praktijkdeskundigen worden uitgevoerd.

Veel informatie zal met behulp van (datasystemen van) derden worden verzameld. In de kwartiermakersfase tijdens het opstarten kan verder worden onderzocht in hoeverre de beschikbare data het al mogelijk maken de integrale ontwikkeling te overzien, of dat hier additionele maatregelen voor nodig zijn.

1.4 Transparantie bieden (Art. 7.2.c)

Door transparantie wordt handelen toetsbaar en controleerbaar en is zichtbaar of er gehandeld wordt in lijn met letter en geest van gemaakte afspraken. Dit is zowel noodzakelijk om de commissie van toezicht in staat te stellen haar werk te doen, als voor de samenleving die vertrouwen in de uitspraken van de ADV mede zal baseren op deze transparantie.

De transparantie betreft:

- **Inhoud van de rapportages:** vindbare bronnen van de informatie, inzicht in de wijze van totstandkoming van de rapportages, verantwoording over het wel of niet includeren van bronnen;
Hierbij kan geput worden uit de handelwijze van de SDa, die hieronder wordt gehanteerd bij het vormgeven van de werkwijze van de ADV;
- **Gevolgd werkproces:** hoe is er vergaard, met wie is er gesproken, vermelding van de personen/instanties die elementen in de rapportage hebben aangedragen t.b.v. de rapportage en deze hebben vervaardigd, hoe is deze gecheckt en verwerkt. Er bestaat een procedure voor het vaststellen van rapporten, waarbij wordt vastgelegd of suggesties ter verbetering zijn verwerkt en op welke wijze dit is gebeurd;
- **Publicatie van de rapportages:** op analoge wijze als dat de SDa dit doet, namelijk door het uitbrengen van een rapport van het expertpanel dat vergezeld wordt van een brief van het bestuur. Dit rapport, inclusief begeleidende brief, wordt gedeeld met het publiek en de pers via (sociale) media. De rapportages moeten openbaar toegankelijk zijn, zodat ze ook aan de kritische blik van derden kunnen worden onderworpen.

Elk van deze drie onderdelen moet in de kwartiermakersfase uitgewerkt worden.

1.5 Doorlopen procedure door minister LVVN voor oprichting stichting

Partijen zijn er mee bekend dat de minister van LVVN voor het (mede) doen oprichten van een stichting een procedure moet doorlopen zoals beschreven in het Kader voor Stichtingen en Verenigingen⁷. De minister van LVVN zal hiertoe het initiatief nemen. Dit vergt naar verwachting een

⁷ [Kader voor Stichtingen en Verenigingen | Kennisbank Openbaar Bestuur](#)

periode van zes tot negen maanden. Deze periode gaat pas in als in het BO de werkplaatsprogramma's definitief geworden zijn en duidelijk is welke rol de ADV t.a.v. de AMVB gaat spelen. Zolang niet duidelijk is wat de ADV gaat doen, kan dit proces niet worden opgestart.

2. Randvoorwaarden autoriteit (art. 7.4, 7.7 en 7.8)

In het convenant zijn, behalve uitgangspunten, ook een aantal randvoorwaarden voor de ADV benoemd (artikel 7.4, 7.7 en 7.8 van het convenant):

2.1 Een onafhankelijke efficiënte werkorganisatie (art. 7.4.a.)

De onafhankelijkheid is in paragraaf 1.2 beschreven en dit moet statutair verankerd worden. De efficiënte werkorganisatie vormt een randvoorwaarde die door de kwartiermaker nader moet worden ingevuld. Na besluitvorming over dit rapport zal duidelijk worden hoeveel werk er precies moet worden verzet, wat de vereiste expertise is en met welk organisatiemodel gewerkt gaat worden. Daarna kan de organisatie worden uitgewerkt met inachtneming van deze randvoorwaarde.

2.2 Gegarandeerde toegang tot data, systemen, producten en overige informatie, noodzakelijk voor het invullen van deze taak (art. 7.4.b.)

Dit wordt hier niet verder uitgewerkt, omdat dit pas in de uitvoeringsfase met convenantspartijen kan worden overeengekomen. De bereidheid tot het aangaan van een juridisch commitment is noodzakelijk om verzekerd te zijn van de beschikbaarheid van de benodigde informatie. Door ondertekening van het convenant ligt er feitelijk al een moreel, maar nog geen juridisch commitment. Het voorstel is om dit uiteindelijk op een bindende wijze vast te leggen in een Service Level Agreement van de convenantspartijen en de ADV;

2.3 Voldoende budget om de afgesproken taken te verrichten in de overeengekomen S, M, of L variant van de stichting (art. 7.4.c.)

Dit zal, in de opstartfase van de ADV, eveneens in een overeenkomst moeten worden vastgelegd met een overeen te komen verdeelsleutel, met eenzelfde looptijd als het convenant. De te hanteren kostenverdeling vormt een onderwerp voor het BO. Omdat de betekenis van de ADV met name ligt in langdurige betrokkenheid, zou het financieel commitment ook voor dezelfde periode moeten worden aangegaan. De definitieve opzet van een begroting kan pas ingevuld worden nadat de keuze voor een model is gemaakt.

2.4 Toezicht op de onafhankelijkheid van de autoriteit (art. 7.7) (zie hoofdstuk 3)

2.5 Openbare en voor iedereen toegankelijke rapportages (art. 7.8)
(zie paragraaf 1.4)

3. Toezicht op de autoriteit (art. 7.7)

Er wordt een commissie van toezicht (CvT) ingesteld.

De commissie, ter borging van de onafhankelijkheid van de ADV (artikel 7.7), zal zich moeten richten op het voorkomen en bewaken van elke mogelijke vorm van belangenverstrengeling tussen de ADV enerzijds, en alle daarvoor actieve personen en convenantspartijen én andere belanghebbenden anderzijds.

De commissie toetst, voorafgaand aan de benoeming of degene die wordt voorgesteld voor het verrichten van werkzaamheden voor de ADV, de verlangde onafhankelijkheid heeft, langs algemeen toepasbare toetsingscriteria hiervoor. De analogie met de toetsing van functionarissen bij andere autoriteiten (Autoriteit Wonen, ACM, AFM, etc.) is een voorbeeld voor de manier waarop de selectie van leden van deze commissie gestalte kan krijgen en kan in de opstartfase verder worden uitgewerkt.

De commissie zou zich niet op de inhoud van de werkzaamheden van de ADV moeten richten, omdat een invulling van het toezicht, waarbij ook de inhoud voorwerp van toezicht is, een onwenselijke gelaagdheid schept in toezichtconstructies. Immers toezicht op de inhoud vormt potentieel een bron van invloed daarop en daarmee een bron van potentiële belangenverstrengeling tussen de rol van de CvT als toezichthouder en de gewenste onafhankelijke rapportages. De rol van de commissie richt zich dus op de betrokken personen en de gevolgde procedures, die vrij van beïnvloeding moeten zijn.

De beoordeling van de onafhankelijkheid van aan te trekken aspirant bestuurders, medewerkers, experts, etc., is **DE** kerntaak van de commissie. De toetsing moet zowel voorafgaand aan betrokkenheid bij de ADV als tijdens die periode plaatsvinden. Dit, omdat situaties kunnen wijzigen. Dit kan door periodieke gesprekken van betrokkenen met de CvT, door proactieve informatieverstrekking aan de CvT, maar ook doordat de CvT wordt geïnformeerd omtrent de (overige) werkzaamheden van de bij de ADV betrokken personen. Daarbij is de inhoud van het verrichtte werk in zoverre weer wel van belang. Dit, omdat inzichtelijk moet zijn wat iedereen doet en hoe dit samenhangt met verantwoordelijkheden van deze persoon elders.

Uitwerking van het toezicht in de praktijk:

1. De ADV vervult haar taak, als gezegd, zonder last.
2. De CvT houdt toezicht op de onafhankelijkheid van alle bij de ADV betrokken personen (bestuur, expert, medewerkers) en de gevolgde procedures van werken.
3. Toezicht op de inhoud wordt slechts gehouden vanuit het perspectief van mogelijke belangenverstrengeling van betrokken bestuurders of medewerkers ten gevolge van andere activiteiten van deze personen;

4. De CvT wordt zorgvuldig gerekruteerd door het BO en door hen benoemd, waarbij de eigen onafhankelijkheid van de leden het centrale thema vormt. Daarom moet elk van de segmenten (producenten, ketenpartijen, NGO's en Overheid) een veto over benoeming kunnen uitspreken. De CvT benoemt uit haar midden een voorzitter.
5. De inhoud van al datgene dat de ADV produceert is bovendien publiek bezit en daarmee vatbaar voor brede maatschappelijke discussie en beoordeling. Dit, als waarborg tegen toch nog door de veiligheidsgrenzen heen slippende elementen;

De commissie wordt samengesteld uit deskundigen op het gebied van bestuurskunde en politiek, belangenverstrengeling en praktijkkennis van de ontwikkelingen in het veld. Specifieke profielen worden in de opstartfase van de ADV uitgewerkt.

4. Rechtsvormen en organisatiemodellen autoriteit

Door het Bestuurlijk Overleg (BO) is besloten (Convenant artikel 7.2) om te komen tot een publiek-private organisatie in de vorm van een stichting.

4.1 Rechtsvormen

Voordat de keuze voor de publiek-private rechtsvorm werd gemaakt, zijn verschillende rechtsvormen in beeld geweest. Er hebben vier rechtsvormen de revue gepasseerd, de coöperatie/vereniging, de BV/NV constructie, de stichting en een adviesraad-college. Zie hierover het onderzoek van bureau Kokx De Voogd van 16 december 2024⁸. Dit rapport bevat een zgn. stoplichtlijst met voor- en nadelen van de diverse rechtsvormen. Bij bijna alle onderwerpen scoort de stichtingsvorm het best. Alleen ten aanzien van de “transparantie en traceerbaarheid” staat het stoplicht in dit rapport voor een stichting als rechtsvorm, op oranje. Dit geldt echter voor alle onderzochte rechtsvormen en vormt dus geen onderscheidend criterium.

Gezien de positieve ervaring met de structuur van de SDa, bestaat er een voorkeur voor een vergelijkbare opzet van de ADV.

4.2 Organisatiemodellen binnen de gekozen rechtsvorm

In het BO is uitgesproken, dat weliswaar verschillende modellen de revue moesten passeren, maar dat er een voorkeur bestaat voor een “lean and mean” constructie. Men realiseert zich dat de opgave van de ADV breder is dan die van de SDa. Het BO heeft uitgesproken, net als bij de SDa, te willen werken vanuit een kleine praktische organisatie, die mettertijd kan worden uitgebouwd, naar gelang van praktische noodzaak. Hieronder wordt ten behoeve van de afweging, ingegaan op het onderscheid tussen een small, medium of large organisatievorm en doe ik een aanbeveling voor het te kiezen model.

4.3 Stichting small, medium of large

Uitgaande van de keuze voor een stichtingsmodel, zijn drie modellen tegen het licht gehouden: small, medium en large.

Het BO heeft de wens uitgesproken zo mogelijk te starten met het model “small”. Dit model wordt dan ook in deze rapportage als eerste besproken en afgewogen ten opzichte van de ambities ten aanzien van de ADV. Denkbaar is dat met een zo slank mogelijke variant gestart wordt, en dat er wordt opgeschaald, indien het werk dat nodig maakt. Dit betekent wel dat dit ook in de financiële afspraken moet doorklinken.

Vervolgens zal ingegaan worden op de verschillen, met “medium”. Op een hoger abstractieniveau, zal ingegaan worden op het model “large”. Dit gezien de uitgesproken voorkeur voor “lean and mean” constructie. Op basis daarvan zal een afweging worden gemaakt en een aanbeveling worden gedaan.

⁸ Rechtsvormen voor de Autoriteit Dierwaardigheid, rapport Kokx De Voogd van 16 december 2024, maar ook Amendement Van Campen-De Groot Kamerstuk 28286 nr.1349 van 16 oktober 2024

Small

Uitgangspunt:

In het model “small” is de ADV bescheiden van omvang. Er is een zo klein mogelijke organisatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van externe expertise. Zij ondersteunen de ADV bij het verrichten van haar taak en maken deze mogelijk. Zo wordt ook van hen gevraagd de brug te slaan tussen de opvattingen van de experts en de opvattingen en mogelijkheden van de veldpartijen.

In concreto ten aanzien van:

Het bestuur:

Het bestuur, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter, bestaat uit minimaal zeven en maximaal tien personen.

De voorzitter heeft een bestuurlijk profiel met ervaring in publiek-private samenwerkingsvormen, governance kennis en een resultaatgerichte instelling. Verder zal het bestuur zo moeten worden samengesteld dat alle op permanente basisvereiste expertise aanwezig is.

Daarom is het voorstel voorafgaand aan de werving een 360 graden scan te maken naar de expertisevelden die in het bestuur aanwezig moeten zijn. In elk geval horen daar dierenwelzijn, professionals met praktische en wetenschappelijke kennis van de veehouderij in Nederland, kennis omtrent datasystemen, juridische kennis en marktkennis bij.

Gestreefd wordt naar een bezetting waarbij elk van deze segmenten een evenredig deel van de plaatsen in het bestuur inneemt, de voorzitter niet meegerekend.

Het bureau:

- Klein coördinerend bureau met dienstverbanden (zo mogelijk deeltijd) voor directeur, officemanager, inhoudelijk coördinator, financieel administrateur.
- Inzet externe expertise van het expertpanel, ondersteuning voor het expertpanel. Naar gelang van de feitelijke werkdruk op te schalen of af te schalen.
- Dataverzameling vindt plaats op basis van datasystemen vanuit aangesloten werkplaatsen. Dit vergt collectief vertrouwen in de vanuit deze systemen komende informatie.
- De datasystemen die men benut, moeten getoetst/beoordeeld worden op volledigheid en integriteit door onafhankelijke ingehuurde deskundigen. Zij doen dit in opdracht van de ADV. De data worden immers niet door de ADV verzameld, maar aangereikt vanuit de systemen van de sectoren of partners die een rol hebben te vervullen (bestaand of hiertoe ontwikkeld). Daar moet men op kunnen vertrouwen door periodieke toetsing door onafhankelijke deskundigen van het systeem dat de data produceert.
- Detailonderzoek en dieper gravende verkenningen naar oorzaken van afwijkingen van het afgesproken pad, zullen zeer beperkt van opzet en aantal zijn. De grens ligt op het punt waar men niet langer kan staan voor de getrokken conclusies of gedane waarnemingen. Zij zullen door externen worden uitgevoerd.
- Vergaren van nieuwe inzichten vindt plaats via externe infopodia, etc. (coördinerend bureau verzamelt, expertpanel en raad van advies benutten dit bij hun werkzaamheden).

Het expertpanel:

- Het expertpanel wordt gevormd op basis van de vereiste expertises. Deze worden bepaald door een 360 graden analyse van de vereiste deskundigheid. Het expertpanel zal bestaan uit wetenschappelijke experts en experts vanuit het veld (professionals). Het aantal leden volgt uit deze analyse en uit de wens om verschillende perspectieven op de materie in het panel vertegenwoordigd te laten zijn. Vooralsnog wordt in deze verkenning uitgegaan van ongeveer tien leden. Kern is dat alle vereiste expertisevelden voldoende zijn afgedekt en men in staat is een inhoudelijk zinvolle gedachtewisseling met elkaar te hebben.
- De leden van het expertpanel worden in de opstartfase geworven op basis van door het BO goed te keuren profielen. Het bestuur selecteert en benoemt –na instemming van de CvT- een voorzitter. Het bestuur selecteert in overleg met de voorzitter van het expertpanel de overige leden. Het bestuur benoemt -na instemming van de CvT- de overige leden. Bij afwijkingen van het advies van de CvT geldt een verzwaarde motivatieplicht.
- De expertpanels beoordelen het datamateriaal op conformiteit met afspraken. Afwijkingen worden geduid en voorzien van aanbevelingen ter verbetering.

De raad van advies (RvA)

- De RvA bestaat uit door een door elk van de convenantspartijen aangewezen persoon met deskundigheid op het terrein van het werkveld van de betreffende convenantspartijen. Ze worden benoemd op de in de statuten bepaalde wijze, voor een in de statuten bepaalde termijn. Zij functioneren zonder last van de partij die hen heeft benoemd, maar kunnen daar wel ruggenspraak mee houden;
- De RvA adviseert het bestuur omtrent de inhoud van de conceptrapportage.
- De RvA zal, gezien het grote aantal velden dat de RvA moet bestrijken, minimaal dertien leden moeten hebben om voor elk der werkplaatsen minimaal twee leden vanuit verschillende invalshoeken aanwezig te hebben. Zij kiezen een voorzitter uit hun midden.
- De leden van de RvA worden voorgedragen door de aan het convenant deelnemende partijen.

De klankbordgroep van het expertpanel:

- Naast het expertpanel wordt een klankbordgroep gevormd, die als sparringpartner van de deskundigen kan dienen.
- De klankbordgroep dient als "praktijkpraatpaal voor de experts. Zij reflecteren vanuit hun kennis in de praktijk en omtrent marktverhoudingen over de ontwikkelingen en relateren die aan de wel of niet geleverde prestaties. Hiermee wordt een bredere kijk door de experts op de praktijkontwikkelingen bevorderd. De klankbordgroep bestaat uit minimaal twee personen afkomstig uit of voorgedragen door de betreffende convenantspartij. De leden van de klankbordgroep worden benoemd door het bestuur.

Er kan op deze manier worden volstaan met een bescheiden eigen werkapparaat. De data worden per te behalen doelstelling zo veel mogelijk geautomatiseerd aangereikt en verwerkt. Dit is verantwoord omdat het systeem dat ze produceert, is/wordt getoetst door interne of extern deskundigen op dit terrein en de uitkomsten betrouwbaar worden geacht.

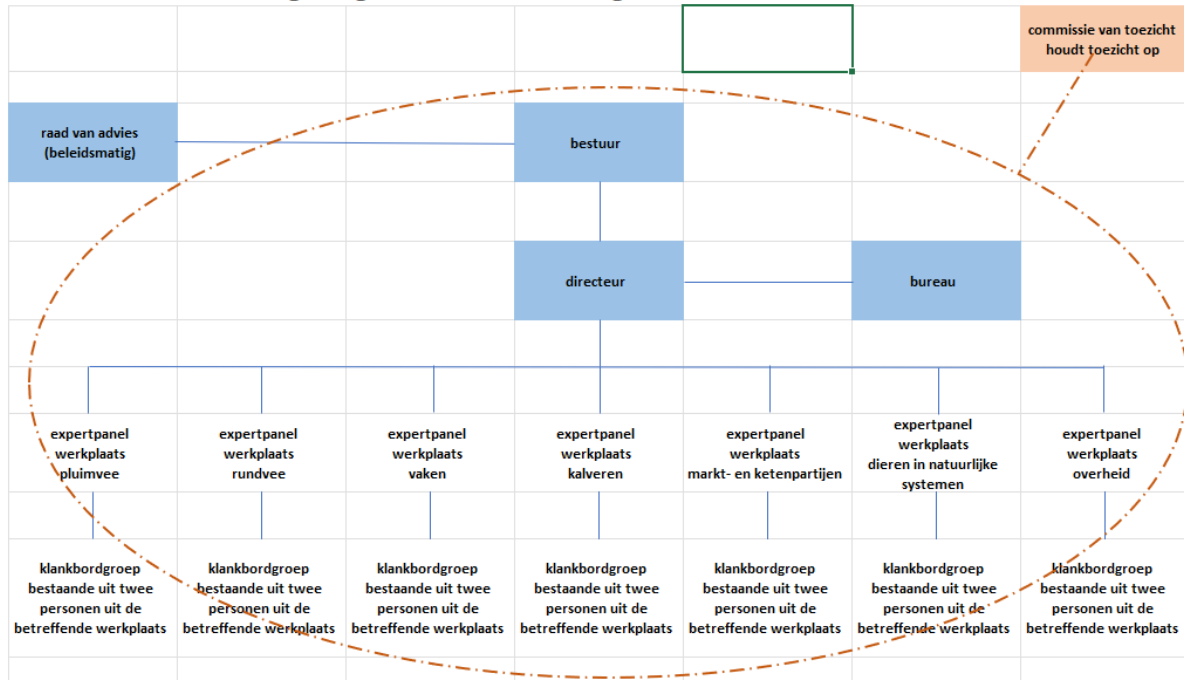
Het risico van dit model is dat de beschikbare vaste capaciteit en de hoeveelheid werk zo afwijkt, dat in te grote mate op externen moet worden teruggevallen, waarmee het historisch besef en de voor continuïteit vereiste kennis moeilijker kan worden geborgd.

Medium

Uitgangspunt:

In dit model wordt het midden gezocht tussen een volledig op eigen kracht opererende ADV en een in grote mate van derden afhankelijke ADV. Het vergt een wat omvangrijker eigen werkorganisatie die de data ophaalt, toetst en attribueert naar de opgestelde Key Performance Indicators (KPI's).

Organogram ADV o.b.v. organisatie model Medium

Uitbreiding ten opzichte van model Small

In concreto ten aanzien van:

Het bestuur:

Het bestuur hoeft er in de medium versie van de organisatie niet anders uit te zien dan in de small variant.

Het bureau:

- Coördinerend bureau met een directeur, officemanager, inhoudelijk coördinator, twee dataexperts, twee ondersteuners van het expertpanel en administrateur; al dan niet in deeltijdverband.
- Inzet vaste krachten voor ondersteuning basale dataverzamelingstaken, voorbereiding data op verwerking, ondersteuning expertpanel.
- Dataverzameling vindt plaats (op integriteit en volledigheid te toetsen) datasystemen die worden aangereikt vanuit de aangesloten werkplaatsen.
Indien de beschikbare data geen of kwalitatief onvoldoende informatie leveren omtrent vastgestelde doelstellingen, zal daarvoor een systeem moeten worden ontwikkeld.

- De datasystemen die men benut, worden getoetst/beoordeeld op volledigheid en betrouwbaarheid door onafhankelijke deskundigen. Afhankelijk van de hoeveelheid werk kan hierbij gekozen worden voor deskundigen op inhuurbasis of met een dienstverband. Dit proces vergt nog steeds collectief vertrouwen in de vanuit deze systemen komende informatie, maar dit vertrouwen wordt onderbouwd door een **onafhankelijke** toets op volledigheid en integriteit.
- Detailonderzoek en dieper gravende verkenningen naar oorzaken van afwijkingen van het afgesproken pad, kunnen nu en dan op eigen kracht worden verricht, maar zullen beperkt van opzet en aantal zijn. Wel zal men extern aangereikte informatie zelfstandig kunnen ijken en waarderen. Behoeft voor een diepgaander onderzoek zal ad hoc extern moeten worden opgelost.
- Vergaren van nieuwe inzichten vindt plaats via externe infopodia, etc. (coördinerend bureau verzamelt, expertpanels en raad van advies benutten dit bij hun werkzaamheden). Zover als beschikbare capaciteit dit toelaat kan dit worden aangevuld met onderzoek op specifieke kennisvragen.

De expertpanels:

- Er is één expertpanel per werkplaats. De expertpanels worden gevormd op basis van de vereiste expertises. Deze worden bepaald door een 360 graden analyse van de vereiste deskundigheid. Het expertpanel zal bestaan uit in elk geval drie leden waarbij zowel wetenschappelijke experts als experts vanuit het veld (professionals) benoemd kunnen worden. Er wordt gestreefd naar een diversiteit die recht doet aan de benodigde expertisevelden.
- Elk expertpanel bereidt de conceptrapportage over de resultaten van die werkplaats voor.
- De voorzitters van elk van de expertpanels vormen gezamenlijk een integrerend expertpanel onder wiens verantwoordelijkheid de geïntegreerde jaarrapportage in concept wordt voorbereid.
- De conceptrapportage kent een integrerend hoofdstuk, waarin verbanden worden aangebracht tussen de voortgang in de diverse werkplaatsen en trends gesignaleerd en geduid, alsmede hoofdstukken per werkplaats.
- De expertpanels beoordelen het datamateriaal op conformiteit met afspraken. Afwijkingen worden geduid en voorzien van aanbevelingen ter verbetering.
- Voor het overige wordt op dezelfde wijze invulling gegeven aan het expertpanel als in de small variant.

De raad van advies:

De raad van advies hoeft er in de medium versie van de organisatie niet anders uit te zien dan in de small variant.

De klankbordgroepen van het expertpanel:

De klankbordgroepen hoeven er in de medium versie van de organisatie niet anders uit te zien dan in de small variant.

Er ontstaat hier een organisatie met een behoorlijke mate van eigen slagkracht en is minder afhankelijk van externen. Convenantspartijen blijven in deze opzet weliswaar verantwoordelijk voor hun datasystemen en inzameling, maar de toets op systeemniveau geeft borging aan de gebruikte informatie. Het risico op discontinuïteit en afwezig historisch besef doet zich hier vrijwel niet voor, terwijl het ook niet leidt tot een omvangrijke organisatie.

Large

Uitgangspunt:

De ADV is een zelfstandig werkende organisatie waarbij 80 % van de taken en verantwoordelijkheden in eigen huis kan worden verricht. Dit model wordt hier niet in detail uitgewerkt, aangezien partijen in het BO hebben aangegeven hier geen primaire voorkeur voor te hebben. Wanneer dit op enig moment opportuun wordt, kan dit nader worden uitgewerkt aan de hand van onderstaande bulletpoints:

- Coördinerend en uitvoerende organisatie die in staat is tot zelfstandige taakuitoefening in 80% van de gevallen;
- Aparte afdeling per aangesloten werkveld met eigen medewerkers
- Inzet inhuurkrachten beperkt zich tot uit werkdruk voortvloeiende krapte
- Separate raden van advies en expertpanels per sector
- Integrerend expertpanel met leden uit afzonderlijke panels
- Integrerend raad van advies met leden uit afzonderlijke raden van advies
- Dataverzameling via systemen van sectoren, aangevuld met toets op volledigheid en integriteit systemen en aangereikte data door medewerkers van de ADV
- Eigen verantwoordelijkheid ADV tot verzamelen relevante informatie en in kaart brengen en aanpakken van kennislacunes

Dit model wordt hier niet verder uitgewerkt, omdat dit uitstijgt boven de uitgesproken wens van het BO en ook niet noodzakelijk is om het werk op het vereiste kwaliteitsniveau te leveren.

Schematisch levert het vorenstaande, voor wat betreft de small en medium varianten, het volgende beeld op:

Kenmerk	SMALL		MEDIUM	
	Zo veel mogelijk o.b.v. inhuur	Inhuur?	Eigen slagkracht	Inhuur?
Omvang bureau				
Directie	0,5	nee	1	nee
Officemanagement	0,75	nee	1,5	nee
Inhoudelijk coördinator	1	nee	2	nee
Administratie	0,25	ja	1	nee
Dataexperts	-	ja	2	nee
Ondersteuner van het expertpanel	1,5	ja	2	nee
Organen				
Expertpanel	1		7	
Leden expertpanel	10	ja	3 per panel	ja
Raad van advies	1		1	
Leden raad van advies	28	n.v.t.	28	n.v.t.
Klankbordgroep	1		7	
Leden klankbordgroep	2 per werkplaats	n.v.t.	2	n.v.t.
Dataverzameling	Data vanuit werkplaatsen		Data vanuit werkplaatsen	
			vanuit uitgevoerde steekproeven	
			Nieuwe data vergaren	
Datacheck	Leverancier/derden		Derden/inhuur/eigen mensen	
Integratie werkplaatsen	n.v.t.		Ja	
Onderzoek				
Verdiepend onderzoek	Beperkt bij twijfel		Mogelijk	
Vergaren van nieuwe inzichten	Externe infopodia etc.		Externe infopodia + onderzoek op speciale vragen door ADV	

5. Oprichting autoriteit: Stappenplan naar stichting

Wanneer het BO op basis van deze notitie besluit de ADV op te richten met als rechtsvorm de stichting (gebaseerd op het model van de SDa met een “medium” organisatiemodel) moeten daarna een groot aantal activiteiten worden verricht.

De juiste volgorde in de activiteiten is hier belangrijk, omdat in het proces ruimte moet worden ingebouwd voor de in paragraaf 1.5 omschreven procedure die door de minister van LNVN moet worden doorlopen. De convenantpartijen zijn op de hoogte van het feit dat de minister, op grond van het beleidskader, eerst de noodzakelijkheid van een stichting moet vaststellen.

De door de minister hiervoor te volgen procedure is in het kort aangegeven in bijlage 3 en vergt naar verwachting een periode van zes tot negen maanden.

In deze rapportage is uitgegaan van de afspraak in het convenant om te gaan werken met een stichting naar het voorbeeld van de SDa.

5.1. Oprichten stichting en goedkeuren begroting oprichtingsjaar:

1. Er moet een kwartiermaker (team) door het BO worden benoemd die tot taak heeft de onderstaande stappen uit te voeren.
2. De kwartiermaker moet, samen met een notaris, concept statuten maken, waarin in elk geval wordt opgenomen:
 - De naam van de stichting: Autoriteit Dierwaardige Veehouderij werkend onder de naam Stichting ADV
 - Het doel van de stichting:
 1. Voorgenomen stappen en resultaten van de afspraken in het convenant: Stappen op weg naar een dierwaardige Veehouderij van 24 juni 2025, monitoren en in onderlinge samenhang toetsen, signaleren, rapporteren en publiceren, conform het gestelde in het betreffende convenant van 24 juni 2025 en de concept AMvB Dierwaardige Veehouderij (zie voetnoot 4)
 2. De stichting is een autonome organisatie die haar werkzaamheden op onafhankelijke basis uitvoert.
 3. De stichting beoogt niet het maken van winst.
 - De organen van de stichting:
 1. Bestuur
 2. Eén of meer raden van advies
 3. Eén of meer expertpanels
 4. Eén of meer klankbordgroepen
 5. Een bureau
 - Een commissie van toezicht
 - De statuten bevatten bepalingen omtrent ieders taak en bevoegdheden, de wijze waarop de profielen van het bestuur worden opgesteld, de wijze van benoeming en ontslag, wijze van besluitvorming, benoeming van achtereenvolgens de eerste CvT en het eerste bestuur)
 - Het eerste bestuur wordt in de akte benoemd op voordracht van het BO.

- Bepalingen omtrent vergaderingen en besluitvorming door diverse organen, vertegenwoordiging, reglementen, boekjaar en jaarstukken
 - En tenslotte bepalingen omtrent boekjaar en stukken, statutenwijziging, fusie en splitsing, ontbinding en vereffening.
3. Statuten bij oprichting voorleggen aan BO ter goedkeuring.
 4. Bij wijziging van de statuten adviseert de raad van advies voorafgaand aan het bestuursbesluit en wordt gemotiveerd indien en waarom men van dit advies afwijkt.
 5. Minister volgt procedure conform bijlage 3 om goedkeuring te verkrijgen voor het oprichten van de stichting.

Ondertussen kan verder gewerkt worden aan de voorbereidende activiteiten. Het risico van uiteindelijke afwijzing van dit model door het parlement wordt daarmee geaccepteerd als tegenhanger van het nadeel van zes tot negen maanden uitstel van feitelijk handelen.

6. Er moet een commissie van toezicht worden samengesteld. Het voorstel is deze te laten selecteren en benoemen door een commissie uit het BO. Het is immers van groot belang dat degenen die belast worden met de bewaking van de onafhankelijkheid van de stichting de steun krijgen van de convenantspartijen. Deze wordt voorafgaand aan de oprichting van de stichting en benoeming van het bestuur ingesteld en heeft als eerste taak het toetsen van de onafhankelijkheid van de voorgedragen bestuursleden.
7. Nadat de procedure met positief resultaat is afgerond, kan de oprichting plaatsvinden. Het eerste bestuur wordt in de akte van oprichting benoemd, in overeenstemming met het advies van de CvT van de stichting i.o.
8. Voorleggen kostenverdelingsmodel en begroting 2026 aan BO voorleggen ter goedkeuring.

Eindresultaat: De ADV is opgericht, de CvT heeft het aspirant bestuur beoordeeld en dit is benoemd. De begroting voor het eerste jaar is vastgesteld en budget is beschikbaar.

5.2. Eerste activiteiten Autoriteit Dierwaardige Veehouderij (i.o.)

Nadat de stichting is opgericht moet een groot aantal voorbereidende werkzaamheden worden verricht om daadwerkelijk aan de slag te kunnen. De stappen die in deze fase gezet worden door de sectoren of binnen het markt- en/of overheidsprogramma in deze fase verdient nadere aandacht in de uitvoering. Zowel de plannen van de markt als die van sectoren staan immers vol met randvoorwaardes die nodig zijn om stappen te zetten. Daar zal nadrukkelijk rekening mee moeten worden gehouden in de uitvoering. Dit is in het onderstaande nog niet meegenomen, omdat de basis hiervan gevonden wordt in de nog op te stellen werkprogramma's.

5.2.1 Aanstelling kwartiermaker:

Er moet door het BO bepaald worden of de organisatie wordt opgestart onder leiding van het nieuwe bestuur of dat de kwartiermaker deze taken nog uitvoert. Het advies is hier een kwartiermaker voor aan te stellen, die niet vanuit de convenantspartijen afkomstig is en daarmee van meet af aan op onafhankelijke wijze deze taak kan vervullen.

5.2.2 Opstellen Startdocument:

Hierin worden de afspraken uit de werkprogramma's van de werkplaatsen, voor zover op dat moment beschikbaar, omgezet in volgbare en meetbare KPI's. Ditzelfde moet gebeuren voor de relevante passages uit de, nu nog in de conceptfase verkerende eerder aangehaalde AMvB (zie voetnoot 4). Aangezien het moment van inwerkingtreding van de AMvB nog niet vaststaat, is het verstandig om de werkprogramma's reeds om te zetten in KPI's. De AMvB kan dan volgen, nadat deze definitief is geworden. De volgorde waarin de realisatie gestalte krijgt, vergt apart aandacht in de kwartiermakersfase. De werkzaamheden met betrekking tot het realiseren van de randvoorwaarden voor het realiseren van een dierwaardige veehouderij (Werkplaats Ministerie van LNV), zullen immers (deels) vooraf moeten gaan, aan de activiteiten van de diverse werkplaatsen.

Dit startdocument vormt het kader bij de start van de ADV voor de monitoring en toetsing door de ADV van de naleving van het afgesproken proces en de inhoudelijke afspraken, alsmede het moment waarop die gereed zijn inclusief tussendoelen en einddoelen. Dit document kan pas na afronding van de werkplaatsprogramma's in maart 2026 worden opgesteld en moet jaarlijks worden herijkt; Teneinde de omzetting van afspraken in KPI's mogelijk te maken, moeten de convenantspartijen inzicht verschaffen in de informatiesystemen waarover zij beschikken. Op dit moment is een dergelijk inzicht nog niet beschikbaar voor alle werkplaatsen. Aangezien in de AMvB ook KPI's opgenomen staan, dan wel aan de hand hiervan moeten worden ontwikkeld, verdient het aanbeveling wanneer in de werkplaatsen (bij de ontwikkeling van ieders werkprogramma), hiermee een relatie wordt gelegd. Daar waar de KPI's met betrekking tot de AMvB en de werkplaatsafspraken verbonden kunnen worden, is het voorstel dit te doen. Bij de convenantspartijen is uitgevraagd van welke systemen men op dit moment gebruik maakt.

5.2.3 Data en ICT

De ADV wordt een organisatie waar heel veel data worden verwerkt. Dit is gevoelige materie. Uit diverse gesprekken is gebleken dat convenantspartijen het verstrekken van data aan de ADV met de grootste zorgvuldigheid behandeld willen zien. Het wordt met name belangrijk gevonden dat alle deelnemende partijen in alle werkplaatsen hun data gelijktijdig en navolgbaar aan de ADV aanbieden, om te voorkomen dat de hierin vervatte informatie gevolgen heeft voor de wijze waarop partijen in het vervolg worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Alle diersectoren, markt- en ketenpartijen, NGO's en de overheid moeten op dezelfde manier en op dezelfde wijze bereid blijken hun data te delen en ter beschikking te stellen uit oogpunt van het te behouden level playing field. Dit vereist een proces waarmee zij hun eigen verantwoordelijkheid naar de partijen die hen deze data verschaffen, goed kunnen blijven invullen.

Iedereen moet erop kunnen rekenen dat:

- deze worden gebruikt zoals overeengekomen; de systemen die worden gehanteerd zowel qua beveiliging als integriteit boven elke twijfel verheven zullen moeten zijn;
- de regels omtrent privacy moeten worden geborgd;
- Eisen uit hoofde van cybersecurity moeten worden geïmplementeerd;

De kern van het bovenstaande vormt het dataprotocol. Gezien het belang hiervan heeft dit grote prioriteit in de kwartiermakersfase, omdat dit het hart van de werkzaamheden raakt.

Hierin worden de spelregels omtrent het totaal aan dataverzameling, behandeling en beheer neergelegd.

Hierin geeft de ADV onder meer aan hoe met de verstrekte data/informatie wordt omgegaan en hoe de vertrouwelijkheid wordt geborgd. Dit is noodzakelijk om de verstrekking van deze informatie, voor convenantspartijen aanvaardbaar te maken. Dit protocol wordt opgesteld nadat de ADV is opgericht en het bestuur zich hierover kan uitspreken. Ook de werkwijze rondom de data wordt beschreven, zodat alle partijen hiervan kennis kunnen nemen, maar er ook mee instemmen.

Zonder uitputtend te zijn, gaat het dan in elk geval om de onderstaande zaken:

1. Data worden in het werkproces door de medewerkers van de ADV op de in het dataprotocol aangegeven en navolgbare wijze geordend en verbonden aan één of meer (tussen)doelen, waarop ze betrekking hebben. Hiermee ontstaat een **overzicht van de feitelijke ontwikkelingen in relatie tot de ambities**.
2. Er moet een door het bestuur van de ADV geaccordeerde **ICT-infrastructuur** worden ingericht
3. Er wordt een **datamanagementplan** opgesteld. Dit bevat processtappen zoals:
 - a. Inventariseren van de vereiste data/gegevens per KPI om voortgang te kunnen meten;
 - b. Een adequate opslagruimte voor data met navenante beveiliging;
 - c. Inventarisatie van beschikbare data en datasystemen per KPI en van beschikbare data buiten de scope van de convenantspartijen/werkplaatsen om, maar binnen de totale scope van de ADV;
 - d. Vaststellen welke data dan nog ontbreekt en hoe we gaan zorgdragen voor het invullen van deze lacune (Inventarisatie van ontbrekende data en datasystemen);
 - e. Beantwoorden van de vraag wie de beschikbare datasystemen beheert (en eigenaar is van de informatie) en onder welke voorwaarden die bereid is deze met de ADV te delen;
 - f. Pilotomgeving om werking van het integrale systeem te testen in een bètaversie;
 - g. Maken van Service Level Agreements met eigenaren beschikbare data voor aanlevering informatie;
 - h. Goedkeuren software voor algemeen gebruik door de ADV na succesvolle afronding pilot-fase;
 - i. Ten aanzien van de punten a., b. en c. (parallel uit te voeren):
 - i. Bouwen data-inzamelsysteem voor ontbrekende data
 - ii. Bouwen interface voor koppeling alle data aan KPI's

Dit onderwerp kan qua betekenis moeilijk worden overschat en zal in de kwartiermakersfase nog veel aandacht vragen.

5.2.4 Goedkeuring startdocument door het Bestuurlijk Overleg (BO)

Door dit document vast te stellen in het BO wordt de opgave eigendom van alle convenantspartijen en ontstaat collectieve verantwoordelijkheid. Tevens kunnen alle partijen meegenomen worden in afspraken en meetpunten en blijft het draagvlak intact. In het startdocument worden immers de taken van de ADV uiteengerafeld in losse onderdelen, met een beschrijving van inhoud en werkwijze per taak. Daarmee vormt het een transparant en kerndocument voor het werkplan van de ADV in de opstartfase.

5.2.5 Inrichting organisatie en model rapportage

5.2.5.1 Expertpanel(s)

Er moeten **profielen voor leden van de/het expertpanel(s)** (wetenschappers en praktijkexperts) worden vervaardigd. Indien de stichting nog niet is opgericht gebeurt dit door het BO.

De expertpanels bestaan uit personen vanuit wetenschap en praktijk, die een breed, internationaal overzicht hebben op de ontwikkelingen op het gebied van dierwaardige veehouderij en marktontwikkelingen binnen het betreffende segment.

De leden van de/het expertpanel(s) worden geselecteerd en na instemming van de CvT benoemd door het bestuur;

5.2.5.2 Raad van advies

De leden van de raad van advies worden geselecteerd en benoemd door het BO,

5.2.5.3 Bureau

Er moet een directeur, officemanager, inhoudelijk coördinator, twee dataexperts, één of twee ondersteuners van het expertpanel en administrateur geworven worden en aangesteld;

5.2.5.4 Rapportages

Doen van een voorstel voor de frequentie en inhoud van de op te leveren rapportages. Daarmee wordt invulling gegeven aan de resultaten van de monitoringsrol, signaleringsrol en aan de methode en frequentie voor de evaluatie en het geven van (on-)gevraagd advies.

De frequentie moet voldoende regelmatig zijn om de uitvoering van de afspraken goed te volgen en bij te sturen, maar ook een aanvaardbare werkdruk in het veld opleveren die het systeem op lange termijn houdbaar maakt. Wanneer er te veel tijd gaat zitten in administratieve processen, is de werkwijze in de praktijk lastig vol te houden. De administratieve last die dit oplevert, dient zo weinig mogelijk vertragingen voor partijen in het veld op te leveren voor realisatie. Zorgvuldig, volledig maar niet overmatig belastend is het uitgangspunt.

Bij de SDA is in dit kader goede ervaring opgedaan met een jaarlijkse rapportage. Het voorstel is om dit analoog toe te passen bij de ADV en jaarlijks te rapporteren met halfjaarlijkse voortgangs-overzichten op hoofdlijnen in schema (waarbij wordt gekeken naar de vraag of men op schema is of niet, oorzaken van afwijkingen en genomen maatregelen om deze tegemoet te treden).

De inhoud van de te monitoren doelen zijn en worden ook in de toekomst bepaald door het BO. Dit valt buiten de competentie van de ADV. Ditzelfde geldt voor de regels uit formele en informele wetgeving. Deze worden in de politiek bepaald en zijn een gegeven voor de ADV. De ADV is volgend voor wat betreft de “wat”-vraag. Zij observeert de uitvoering en relateert deze aan de afgesproken inhoudelijke ambities en het afgesproken tempo. Op basis van haar deskundigheid vindt zij daar iets van en geeft commentaar/advies.

5.2.6 Afronding oprichtingsfase

Met deze stappen is de organisatie een feit. Het raamwerk voor de werkzaamheden van de ADV is vormgegeven.

Er is een bestuur, zeven expertpanels en een integrerend expertpanel vanuit de zeven expertpanels, één raad van advies⁹, de basisformatie is aangesteld. De taak van de kwartiermaker is hiermee afgerond. Het bestuur neemt zijn bestuurlijke verantwoordelijkheid en het bureau zijn uitvoerende verantwoordelijkheid voor het vervolg.

Het voorstel is dat de vervolgstappen hierna door het bestuur verder wordt uitgewerkt en uiteindelijk in een meerjarenprogramma met voortrollende jaarschijven over een periode van vijf jaar wordt opgenomen.

5.3. Opstarten en proefdraaien staande organisatie

De ADV kent bij de start zeven werkvelden, naar analogie van de werkplaatsen:

1. Pluimveehouderij
2. Melkveehouderij
3. Varkenshouderij
4. Kalverhouderij¹⁰
5. Markt en ketenpartijen
6. Dieren in natuurlijke systemen
7. Ministerie van LNV

In deze rapportage wordt slechts in telegramstijl ingegaan op de vervolgstappen, omdat zich dit feitelijk onttrekt aan de scope van dit rapport. De verdere uitwerking hiervan zal door de ADV gestalte moeten krijgen.

Voor elk werkveld wordt gewerkt met de volgende geledingen:

- **Medewerkers van de convenantpartijen (small variant) of in dienst bij de ADV (medium/large variant).**

Taak na oprichting:

- o Zij zijn verantwoordelijk voor informatieverzameling en ordening. Het is afhankelijk van het te kiezen model (Small versus Medium/Large) of dit medewerkers van convenantpartijen zijn of van de ADV. Daarover later meer.

⁹ alleen de ‘large’ variant kent meer raden van advies

¹⁰ Ervan uitgaande dat de kalversector onderdeel uit blijft maken van het convenant, zal de sector een eigen werkplaats inrichten

- Expertpanel(s) van wetenschappers en praktijkexperts

Taak na oprichting:

- De door medewerkers geordende informatie beoordelen op conformiteit met afspraken en tempo. Zij leggen de data aan tegen de afspraken.
- Toetsen van de gebruikte (data)systemen op volledigheid, betrouwbaarheid en geschiktheid voor het monitoren van de geformuleerde doelstellingen
- Duiden van de behaalde resultaten inhoudelijk en qua tempo ten opzichte van gemaakte afspraken en KPI's.
- Wanneer in enige fase experts vanuit het panel (zie paragraaf 5.2.5.1) van oordeel zijn dat additionele informatie noodzakelijk is om een juist beeld van de voortgang te krijgen, formuleert het expertpanel dit in haar conceptrapportage en is het, na vaststelling hiervan door het bestuur, aan het BO, hier afspraken over te maken met convenantspartijen.
- Het expertpanel stelt een concept-integratiedocument op. Hierin wordt de voortgang op totaal niveau weergegeven en de aanbevelingen voor het geheel en de zeven werkvelden. Het totaal vormt de conceptjaarrapportage van de ADV.
- Zij doen, indien door hen noodzakelijk geacht, voorstellen voor het vergaren van additionele informatie, wijziging van de gehanteerde systemen of aanpak, zodat deze zich (beter) lenen voor het behalen en toetsen van de gestelde (tussen)doelen.
- Opstellen conceptrapportage

- Raad van advies

Taak na oprichting:

- Geven van advies aan het bestuur over o.a. conceptrapportages.

- Bestuur

Taak na oprichting:

- Statutaire bestuurstaak uitvoeren
- Missie, visie en strategie van de ADV vormgeven;

- Vaststellen rapportages en daaropvolgend proces.

Commissie van toezicht

Taak na oprichting:

- Permanente toetsing van onafhankelijkheid van alle betrokken personen van het bestuur, de expertpanel(s) en bureaumedewerkers
- Toetsing op onafhankelijkheid van de gevolgde procedures van werken

- Klankbordgroep (zie paragraaf 4.3 voor vormgeving)

De werkzaamheden in deze fase richten zich op het opstarten van de reguliere activiteiten. Er is geen sprake meer van een organisatie in oprichting maar van een startende. Het eerste jaar zal zich met name richten op het proefondervindelijk vaststellen of de voorgenomen werkwijze ook in de praktijk functioneert of verdere aanscherping behoeft. Het is nadrukkelijk een ontwikkeljaar om ervaring en kennis op te doen en kinderziektes te onderkennen en behandelen. De data voor de eerste rapportage worden verzameld en gekoppeld aan de betreffende KPI's, de eerste rapportage wordt opgesteld en in procedure gebracht. De diverse organen starten hun werkzaamheden op.

5.4 ADV als draaiende organisatie

Nadat de vorige stappen zijn doorlopen, volgt in de “going-concern”-status. Deze fase wordt hier niet uitgebreid behandeld, omdat deze zich buiten de scope van de verkenning bevindt. Het werkproces in deze fase zal vermoedelijk veel gelijkenis vertonen met de werkwijze van de SDa. Hieronder wordt dit proces kort samengevat:

1. Verzamelen data en koppelen aan KPI's
2. Beoordeling expertpanel en opstellen conceptrapport
3. Expertpanel biedt het rapport aan het bestuur aan
4. Bestuur legt vóór haar vergadering het rapport voor aan de raad van advies en vraagt hen om een schriftelijk advies
5. Bestuur neemt kennis van de adviezen van de raad van advies en stelt het rapport vast, eventueel na wederhoor bij het expertpanel
6. Bestuur voorziet rapport van een beleidsbrief met daarin de belangrijkste conclusies en aanbevelingen
7. Publicatie rapport

Separaat wordt met de klankbordgroep periodiek van gedachte gewisseld over de ontwikkelingen in zowel de werkplaats als het veld en de wetenschap. De resultaten van deze gesprekken worden in de werkprocessen van het expertpanel betrokken.

Dit proces vindt in een doorlopende jaarlijkse cyclus plaats.

5.5 Periodieke evaluatie van de ADV als organisatie

Ook de ADV zelf dient periodiek tegen het licht te worden gehouden vanuit het perspectief van doelmatigheid, efficiency en effectiviteit. Het lijkt verstandig de eerste evaluatie van de ADV na ongeveer twee jaar, extern te laten uitvoeren in opdracht van het BO. Daarna kan dit met intervallen van drie jaar herhaald worden. Overwogen is zowel een lagere als een hogere frequentie. Gezien de aard van het werk en het feit dat jaarlijks gerapporteerd wordt, lijkt het echter niet zinvol een korter interval toe te passen, omdat er dan te weinig ontwikkeling is om op terug te kijken. De evaluatie loopt dan het risico meer uit hoofde van de gemaakte afspraak plaats te vinden, dan als activiteit met een duidelijk ontwikkel en verbeterdoel. Bij een langere termijn ontstaat het risico dat een ongewenste werkwijze of inrichting te lang wordt aangehouden en de resultaten hierdoor nadelig beïnvloed worden.

5.6 Toetreding nieuwe sectoren

Wanneer nieuwe partijen toetreden tot het convenant nadat de Stichting ADV is opgericht moeten zij gelijkwaardig aan andere deelnemers kunnen participeren. Dit geldt voor het geheel aan rechten en verplichtingen.

Aangezien dit binnen de ambities en verwachtingen past, wordt geadviseerd dit in de statuten te regelen. Zowel het toetredingsproces als de wijze waarop de nieuwe partij deelgenoot wordt moeten een tal van afspraken binnen het kader van de ADV vastgelegd worden.

6. Taken van de autoriteit en begrenzing t.o.v. andere soortgelijke organisaties.

6.1 Taken

De taken van de ADV zijn;

a. monitoren, signaleren, rapporteren en evalueren van de

1. *voortgang* van de gemaakte afspraken binnen het convenant tussen partijen en in de AMvB.

Welke stappen worden op in de werkplaatsen gerealiseerd richting een dierwaardige veehouderij;

2. *mate* waarin de voorwaarden met betrekking tot vergunningverlening, markt en financiering, knellende regelgeving worden gerealiseerd. Ook de mate waarin transparantie over de vergoeding voor extra eisen gesteld aan de primaire producenten wordt weergegeven;

3. *voortgang* van partijen buiten het convenant, die in de gehele keten van productie tot en met verkoop van voedselproducten van dierlijke oorsprong betrokken zijn.

b. Daarnaast monitort de ADV de ontwikkelingen van en tussen Nederlandse keurmerken voor producten aan de hand van een door de ADV te ontwikkelen rankingsysteem. Daarbij moet ook de vraag aan de orde komen of de huidige wijze van ranking zich leent voor gebruik binnen de ADV. Immers, de vanuit de door de ADV te hanteren uitgangspunten en randvoorwaarden (zie daarvoor: hoofdstuk 1 en 2) kunnen op gespannen voet staan met doel en methodiek van de ranking. Dit systeem moet het mogelijk maken om op een transparante wijze Nederlandse keurmerken voor producten in de markt en keten, nationaal en internationaal, te vergelijken, zodat spelers in de markt en keten kunnen beoordelen wat dit betekent voor hun prestaties in de dedicated supply chains;

c. Speciale aandacht zal moeten worden gegeven aan de relatie tussen inhoud en tempo van de in de werkplaatsen gemaakte afspraken en het nationale en internationale speelveld. De gevolgen van de afgesproken maatregelen zullen zich op een voor de diverse sectoren houdbare manier moeten verhouden tussen nationale en internationale ontwikkelingen.

De ADV schat de mate in van de ontwikkelingen en adaptatie van hogere standaarden voor dierenwelzijn in de relevante markten waar de producten terechtkomen. Daarbij wordt gekeken naar het absorptievermogen en bereidheid van de markt en keten om een bredere standaard te accepteren. Daar waar dit zich niet evenwichtig tot elkaar verhoudt, zal het BO het gesprek hierover aan moeten gaan.;

d. De ADV analyseert en adviseert periodiek richting partijen/BO en daarmee indirect ook richting het parlement over next steps (liggen op koers, markt ontwikkelt sneller (dus hoe versnellen) of markt ontwikkelt minder snel en wat zijn daarvan de oorzaken en de consequenties) hangt samen met haar laatste taak:

e. Het gevraagd en ongevraagd advies geven aan partijen/BO. Dit is een open opdracht, waarbij de ADV op basis van de bij haar beschikbare kennis en deskundigheid de convenantpartijen adviseert over ontwikkelingen, maatregelen, etc. die van invloed kunnen zijn op de doelrealisatie.

6.2 Invulling van de taken (wat verstaan we er onder):

De ADV moet, zoals meermaals gezegd, monitoren, signaleren, rapporteren en evalueren.

- **Monitoren:** het waarnemen van de gebeurtenissen ten aanzien van alle afspraken, wordt gedaan door de ADV op basis van aangereikte data, waarmee de voortgang van de afgesproken KPI's worden gemeten. Daar waar de afspraken zich niet lenen voor een omzetting naar een "smart" KPI, moet de monitoring aan de hand van andere, mogelijk te ontwikkelen, criteria plaatsvinden. Men volgt de ontwikkelingen op de divers KPI's, en de ontwikkelingen vanaf het integrale niveau, zoals overeengekomen.
- **Signaleren:** het proces waarbij (door het expertpanel) gesignaleerd wordt welke gegevens uit de monitoring of uit het veld specifieke aandacht vragen, omdat de waarnemingen afwijken van de gemaakte afspraken.

De data worden vervolgens geduid en bevindingen worden in de conceptrapportage weergegeven. Speciale aandacht zal worden gegeven aan afwijkingen van gemaakte afspraken. Daarbij zal getracht worden de oorzaken van de afwijkingen te benoemen, alsmede welke mogelijkheden er worden gezien om uiteindelijk weer planconform te werken.

Vragen die daarbij bijvoorbeeld spelen zijn:

- Welke afwijkingen ten opzichte van de afspraken signaleert men?
- Is hier een oorzaak voor aan te wijzen?
- Welke mogelijke oplossingen zien de experts, adviseurs?
- Welke belemmeringen voor realisatie van deze oplossing ziet men?
- Welk gevolg heeft de afwijking indien er geen oplossing voor wordt gevonden?
- **Rapporteren:** de activiteit waarbij het rapport -nadat het is vastgesteld- publiek gemaakt wordt. De conceptrapportage en het advies zijn voorafgaand besproken in het bestuur en al dan niet gewijzigd vastgesteld. Dit is ook het moment waarop alle relevante informatie publiek wordt. Tot dit moment moet men, om de onafhankelijkheid te borgen, vertrouwelijk kunnen werken;
- **Evalueren van de werkzaamheden van de ADV:** Het gaat hier om het periodiek heroverwegen van de eigen werkwijze van de ADV en van de afspraken, zoals gemaakt in de werkplaatsen en via regels in de AMvB. De verdere invulling van deze taak zal na het opstarten van de ADV gestalte moeten krijgen.
- **Gevraagd en ongevraagd advies** wordt, indien opportuun, als apart onderdeel in de rapportage opgenomen en zal een wisselende inhoud kennen afhankelijk van ontwikkelingen in het realisatieplan, of vanuit de overzichtspositie die de ADV ambieert in te nemen op basis van het geformuleerde uitgangspunt in hoofdstuk 1.3.

De AMvB vormt voor de ADV een separate taak. In het concept, dat nu in voorbereiding is op het departement, staat opgenomen dat de minister eenmaal per vijf jaar verslag doet met betrekking tot de ontwikkelingen op het terrein van de AMvB. De ADV kan hier desgewenst de voorbereiding van ter hand nemen. De daarin gegeven regels worden gemonitord door de ADV. Tijdens de eerste periode van haar bestaan, zal dit onderwerp, dat een grote omvang en impact kent, verder moeten worden verdiept en vertaald in meetbare KPI's. Het moment waarop dit kan, is afhankelijk van het moment waarop de AMvB in werking treedt. Deze heeft voor een internetconsultatie voorgelegd. Het departement is bezig de reacties te verwerken, waarna verdere stappen kunnen worden gezet.

De concrete uitwerking van de taken is één op één verbonden aan de nog vast te stellen werkplannen. Dit is de reden dat deze hier niet verder worden uitgewerkt. In de werkplannen staan de doelen en methodes die men wil hanteren, de subdoelen en het einddoel per werkplaats. Na vaststelling daarvan kunnen de taken in de beginperiode van haar bestaan verder door de ADV worden ingevuld. Hier beperken we ons tot de procesaanpak, zoals hierboven onder hoofdstuk 5.3 is aangegeven.

Wel is uitgevraagd welke datasystemen door de “eigenaren” van de werkplaatsen op dit moment worden gebruikt, zodat dit zo mogelijk bekend is voor de opstartfase.

6.3 Begrenzing ten opzichte van andere organisaties

Het werkveld van de ADV is begrensd door de afspraken in het convenant en de werkplaatsen., dus incl. de rol die de autoriteit heeft in de AMvB. De ADV beziet verschillende aspecten van de ontwikkeling naar dierwaardige veehouderij, waaronder dierenwelzijn en marktontwikkelingen. Toch zullen er situaties voorkomen waarbij het werk van de ADV het werk van andere organisaties, zoals bijvoorbeeld de NVWA of de ACM, zijn op deze terreinen de krachtens publiekrecht aangewezen toezichthouders raakt. Het is niettemin wenselijk daarom van belang periodiek met “aanpalende” deze organisaties in gesprek te gaan zodat zij van het bestaan en voorgenomen activiteiten van de ADV op de hoogte zijn. om, aan de hand van wederzijdse werkprogramma’s samenloop, en/of schuarpunten in kaart te brengen en van geval tot geval te bepalen of het zwaartepunt van de activiteit die het betreft ligt bij de ADV of bij de aanpalende organisatie.. Dit zal een onderdeel van de taak van de verantwoordelijk directeur vormen.

Na de oprichting van de ADV zal moeten worden geïdentificeerd om welke organisaties het exact gaat. Daarna zal het overleg hiermee snel moeten worden opgestart om na oprichting van de ADV verder invulling te geven aan begrenzing en taakafbakening. Het gaat hierbij zowel om de begrenzing ten opzichte van andere organisaties als om het benutten van de bij andere organisaties beschikbare informatie en data die de ADV kan gebruiken om haar taken uit te voeren. Doel is te komen tot een efficiënte en doelmatige taakverdeling met maximale vermijding van dubbel werk.

7. Begroting voor de autoriteit

In onderstaande tabel wordt een grove inschatting gemaakt van de aan modellen small en medium verbonden kosten. Gezien het feit dat de werkprogramma's nog niet gereed zijn, kan dit in deze fase nog geen absolute zekerheid bieden, noch ten aanzien van de formatieve sterkte, noch ten aanzien van de overige kosten. Een en ander moet door de kwartiermaker worden fijn geslepen in de opstartfase van de ADV.

Het model large wordt niet in dit onderdeel meegenomen. Tijdens het BO van 30 oktober 2025 is duidelijk geworden dat hier geen draagvlak voor bestaat onder convenantspartijen. In verband daarmee is het niet zinvol de kosten hiervoor verder uit te werken.

Aangezien een flink aantal zaken nu nog niet duidelijk valt te vertalen in een organisatieopzet, moet deze begroting gelezen worden als globale indicatie van de aan de modellen small en medium verbonden kosten. Dit hoofdstuk zal, op verzoek van het BO van 3 november jl. worden afgesloten met een voorstel van de verkenner voor het verdelen van de kosten ten behoeve van de discussie. Uiteindelijk zal het BO zelf tot een kostenverdeling moeten komen die voor alle convenantspartijen aanvaardbaar is. De geraamde kosten zijn gebaseerd op de kostensoorten en tarieven die op dit moment door de SDa worden gehanteerd.

De cijfermatige opstelling is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

Indicatieve inschatting in FTE	Model Small	Model Medium
Directie	0,5	1
Officemanagement	0,75	1,5
Inhoudelijk coördinator	1	2
Administratie	0,25	1
Dataexperts	0	2
Ondersteuner van het expertpanel	1,5	2
Eén expertpanel met tien leden	2	-
Zeven expertpanels met gemiddeld drie leden *	-	4,25
Totaal	6	13,75

*** starten met een expertpanel (conform model Small) en deze naar bevind uitbreiden naar meerdere expertpanels (groeimodel);**

7.1 Uitgangspunten van de begroting

Bekostiging van de raad van advies, de klankbordgroep(en) en de commissie van toezicht wordt gedaan door de onderscheiden convenantspartijen. Convenantspartijen kunnen desgewenst zelf nagaan of dekking vanuit fondsen of andere bronnen tot de mogelijkheden behoren.

Model Small

De niet onder dit uitgangspunt vallende kosten worden geprognoseerd op 150% van de kostenstructuur van de SDa-begroting i.v.m. grotere taakomvang en de kosten van de vaste formatie. De locatiekosten worden verhoogd i.v.m. fors verhoogde vergaderdichtheid ten opzichte van de SDa tot € 10.000,00. Voor de ICT kosten wordt eveneens een hogere stelpost opgenomen van 150% SDa i.v.m. uitgebreider werkveld, nu geraamd op € 50.000,00.

Model Medium

De niet onder dit uitgangspunt vallende kosten worden begroot op 250% van de SDa-begroting i.v.m. grotere taakomvang en de kosten van de vaste formatie. Ook hier worden de locatiekosten i.v.m. fors verhoogde vergaderdichtheid, geraamd op een hoger bedrag van € 25.000,00. De ICT kosten worden eveneens voorzien van een hogere stelpost van 150% SDa i.v.m. uitgebreider werkveld, nu geraamd op € 50.000,00.

Indicatieve kostenbegroting ADV	Model Small	Model Medium
Bestuurskosten	€ 100.000,00	€ 160.000,00
Expertpanel	€ 560.000,00	€ 935.000,00
Medewerkers bureau (incl. ondersteuning panel)	€ 440.000,00	€ 821.000,00
Bureaunkosten	€ 15.000,00	€ 25.000,00
Communicatie	€ 10.500,00	€ 17.500,00
Internationale afstemming	€ 15.000,00	€ 25.000,00
Vergaderkosten/locatiekosten	€ 10.000,00	€ 25.000,00
Diensten derden	€ 35.000,00	€ 60.000,00
ICT kosten werkzaamheden, inrichten/hosten	€ 50.000,00	€ 50.000,00
Huisvesting	€ 20.000,00	€ 32.000,00
Onvoorzien	€ 75.000,00	€ 125.000,00
Totaal	€ 1.330.500,00	€ 2.275.500,00

7.2 Inkomsten/Kostenverdeling:

Uit diverse gesprekken met convenantpartijen is naar voren gekomen dat de kostenverdeling een gevoelige kwestie vormt. Ook in de gevormde klankbordgroep is aangegeven dat veel van de convenantpartijen moeilijk of niet in staat of bereid zijn de benodigde bedragen bij te dragen. In het BO zal hier verder over gesproken moeten worden teneinde een oplossing te vinden. De vraag die mij gesteld is om een voorstel te doen, kan dan ook niet anders dan procesmatig beantwoord worden. In het onderstaande worden een aantal mogelijkheden aangegeven om de vereiste bijdrages gerealiseerd te krijgen. Dit ter overweging en ten behoeve van de discussie.

7.2.1. Modellen voor de te hanteren kostenverdeling

Kostenverdeling geïnspireerd op het SDa-model:

Bij de SDa worden de kosten verdeeld tussen de overheid en de private partijen. Dit doet recht aan het uitgangspunt van gezamenlijk commitment bij publiek-private samenwerking en levert een objectief verdedigbare werkwijze op. De overheid en private partijen nemen ieder 50% van de kosten voor haar rekening. De kostenverdeling van de ADV zou ook op deze manier kunnen plaatsvinden.

Omdat de overheid in het geval van de ADV, behalve als overheidspartij ook één van de deelnemers is, valt het te verdedigen dat de overheid los van haar publieke verantwoordelijkheid, ook deelneemt in het gedeelte der kosten dat voor rekening van private partijen komt als private partij. In haar publieke rol toont de overheid daarmee haar publieke verantwoordelijkheid en in haar private rol haar bereidheid om ook privaatrechtelijk haar steentje bij te dragen.

In deze kostenverdeling is vooralsnog voorbijgegaan aan de wens van enkele convenantpartijen om geen deel van de kosten voor hun rekening te nemen, omdat deze afweging zich buiten de scope van dit rapport bevindt. Hier zal het BO een besluit over moeten nemen.

Kostenverdeelstaat per jaar	Model small	Model medium
Begroting kosten ADV	€ 1.330.500,00	€ 2.275.500,00
Begroting Inkomsten ADV		
Overheid publiek 50 %	€ 665.250,00	€ 1.137.750,00
Werkplaats runderen	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Werkplaats varken	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Werkplaats pluimvee	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Werkplaats kalveren	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Werkplaats Markt en Keten	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Werkplaats Dieren in natuurlijke systemen	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Werkplaats Overheid (privaat)	€ 95.035,71	€ 162.535,71
Totaal inkomsten	€ 1.330.500,00	€ 2.275.500,00

Van de andere modellen zijn geen kostenverdeelstaten gemaakt, aangezien dit geen dekkingsmethodiek betreft, maar een kostendekking vanuit andere bron betreft.

A. Kostenbesparing bij gemeenschappelijke backoffice met SDa

Hoewel door het Ministerie van LNV is aangegeven dat men geen vermenging wil, tussen de functies van de SDa en de ADV, wordt de mogelijkheid om tot kostendeling tussen beide organisaties te komen hier genoemd. Dit zou met behoud van ieders zelfstandigheid kunnen door te werken met één federatieve organisatie, die werkt ten behoeve van twee zelfstandige rechtspersoonlijkheid bezittende stichtingen, respectievelijk de SDa en de ADV. Door faciliteiten te delen (kantoor, automatisering, dataexpertise, management, etc.) en personeel in dienst te nemen van een gemeenschappelijk faciliterend orgaan, kan tot kostenbesparing en efficiencyvergroting worden gekomen. Dit model wordt hier niet verder uitgewerkt, maar zou, indien men hiervoor voelt, in de kwartiermakersfase verder onderzocht kunnen worden. Als grove inschatting kan gedacht worden aan een besparing met 10 tot 15% van de kosten. Dit hoeft voor de genoemde wijze van kostenverdeling niet uit te maken, maar verlaagt mogelijk het bedrag voor elk der deelnemende partijen.

B. Kostendekking vanuit het Diergezondheidsfonds

Het bestaande diergezondheidsfonds wordt door overheid en aangesloten partijen gevoed als dekking voor de kosten die te maken hebben met de gevolgen van dierziekten. Het is bij wet ingesteld. Door een aantal partijen is geopperd de kosten voor de ADV vanuit dit fonds te financieren. Het Diergezondheidsfonds moet in dat geval door de partijen, die het convenant hebben ondertekend (pro rata parte) worden gevuld. Deze methode vergt wijziging van de bestaande wettelijke regeling met het daaraan verbonden politieke proces. Daarmee kost het een behoorlijke hoeveelheid tijd.

Hoewel dit technisch mogelijk is, is dit een pad dat bezaaid is met veel vraagstukken met onbekende uitkomst. Dit systeem vergt in elk geval een nauwkeurig bij te houden administratie om de kosten van de ADV te scheiden van de overige kosten die vanuit dit fonds worden betaald om deze op juiste wijze aan partijen toe te rekenen. Bij een goed ingerichte boekhouding is het niet onmogelijk, maar zal niet eenvoudig zijn.

Voor de voeding van het fonds kan een vergelijkbaar model als hierboven worden gehanteerd.

Wanneer het BO hiervoor voelt zou contact moeten worden gelegd met de beheerders van dit fonds. Op dit moment is dat niet gebeurd.

C. Kostendekking d.m.v. een heffing op eindproducten

Door leden van de klankbordgroep is de gedachte geopperd de kosten via een heffing op eindproducten door de consument te laten bekostigen. Het ontwikkelen van een systeem hiervoor kost tijd en vergt onderzoek. Wanneer de voorkeur van het BO hiernaar uitgaat, kan dit in de kwartiermakersfase verder worden onderzocht. Verschillende aspecten zullen hierbij moeten worden onderzocht, zoals bijvoorbeeld naar de vraag of met een heffing op eindproducten invulling kan worden gegeven aan het publiek/private karakter van de autoriteit. Voor zover nu bekend kunnen heffingen op eindproducten alleen door de staat worden opgelegd en zou het daarmee dus een invulling worden voor het publieke deel van de kosten voor de autoriteit. Dat is a. niet nodig, b. wordt niet beoogd en c. waarschijnlijk (politiek) onhaalbaar (want vergt het creëren van een adequate wettelijke grondslag). Mogelijk zijn heffingen door private partijen ook mogelijk. Mocht de gedachte daarnaar uitgaan dan lijkt het goed om dit dan ook nader te onderzoeken.

Opgemerkt wordt hier wel dat hierbij een groot aantal praktische problemen opdoemen. Dit vergt een administratieve verbinding tussen een individueel eindproduct en de met de ADV gemoeide kosten. Dat vereist een administratieve bewerking van nu nog niet te overziene omvang, maar naar verwachting zal deze aanzienlijk zijn. Men zal immers een relatie moeten leggen tussen kosten en onderling sterk (in prijs) verschillende producten. Gezien deze consequenties gaat mijn voorkeur hier niet naar uit.

D. Kostendekking via een andere op fondsvorming gebaseerde werkwijze

Er zijn een groot aantal financieringssystemen die werken op basis van onderscheiden vormen van fondsvorming. Er wordt op dit moment contact gelegd met de AuditDienst Rijk (ADR). Zij hebben vermoedelijk zicht op de bestaande fondsen en de wijze waarop die worden gevoed en beheerd. Wij proberen om in overleg met hen, beter zicht te krijgen op mogelijke constructies en hun toepasbaarheid voor de ADV. De uitkomsten hiervan zullen naar verwachting pas na oplevering van dit rapport beschikbaar zijn.

E. Komst Produktschap 2.0

Recent is in het regeerakkoord Jetten 1, afgesproken dat het zgn. Produktschap 2.0 als opvolger van de een aantal jaren geleden opgeheven Produktschappen terugkeert met publiek-private financiering. Deze organisaties hadden in de vorige opzet een regelgevende bevoegdheid inclusief het doorbelasten van kosten onder algemeenverbindendverklaring van regels. Dit zou een alternatieve route kunnen opleveren voor financiering van de ADV. Op dit moment valt hier echter nog niets definitiefs over te zeggen. Als nu niet definitief gekozen wordt voor een model, maar voor overbruggingsfinanciering, dan kan deze variant meegenomen worden in het onderzoek naar het definitieve financieringsmodel.

Voorlopige conclusie:

Een en ander overziend gaat mijn persoonlijke voorkeur uit naar het SDa-model, waarbij de overheid de helft van de kosten voor haar rekening neemt en de andere helft wordt gedragen door de deelnemende partijen. Dit is een eenvoudig toe te passen systeem, waarbij het partijen vrij staat de consequenties al dan niet in hun eigen (product)prijzen, contributies, etc. te verwerken.

Variant "C. Kostendekking d.m.v. een heffing op eindproducten" krijgt in de klankbordgroep, de meeste bijval. Gezien de geschetste consequenties, ligt deze echter op korte termijn minder voor de hand. Wanneer de voorkeur uitgaat naar dit model of één van de alternatieven dreigt er een vacuüm voor verdere ontwikkeling te ontstaan.

Een overbruggingsfinanciering is dan nodig.

Immers, de kosten in de kwartiermakerfase en voorafgaand aan accordering van een kostenverdeelmodel zullen op enigerlei wijze moeten worden gedekt. De overbruggingsfinanciering zou de vorm van een renteloze lening kunnen worden gegeven.

Aan de overheid als publieke partij en de private ondertekenaars van het convenant kan worden gevraagd of één of meer van hen daartoe bereid zijn.

Terzijde merk ik nog op dat in alle varianten geldt, dat wanneer men kiest voor een shared service model voor de bureauorganisatie en werkwijze, al dan niet in federatief verband, er een aantal besparingen kunnen worden gerealiseerd. Over de duim mag hier worden gedacht aan bedragen ter grootte van tien tot vijftien procent van de vaste kosten.

Het BO wordt gevraagd een voorkeur voor één van voornoemde varianten uit te spreken. In het geval dit een ander model is dan het voorgestelde (op de SDa financiering gebaseerde model) is een overbruggingsfinanciering noodzakelijk. Dan kan, in de kwartiermakersfase onderzocht worden welk model definitief aanvaard wordt. In alle gevallen wordt voorgesteld de mogelijkheden voor een federatief samenwerkingsverband, verder in kaart te laten brengen in de kwartiermakersfase, teneinde kosten te besparen

8. Indicatief tijdschema

Het is lastig in dit stadium een nauwkeurige tijdsinschatting te maken van het traject dat na besluitvorming over dit rapport moet worden gevolgd. Daarom volgt hieronder een indicatieve planning op basis van de tijd die deze fase bij de oprichting van de SDa gekost heeft, zonder daar absolute zekerheid over te kunnen verschaffen.

Activiteit/Stap	Tijdsduur	Datum
1 Oprichten stichting	6-9 maanden	01-01-2026 t/m 01-09-2026
2.1 Aanstellen kwartiermaker	In vergadering BO	01-2026
2.2 Startdocument opstellen	6-9 maanden	01-01-2026 t/m 30-09-2026
2.3 Data en ICT	12 maanden	01-01-2026 t/m 31-12-2026
2.4 Goedkeuring startdocument door BO	In vergadering BO	Tussen 01-06 en 30-9-2026
2.5 Inrichting organisatie en model rapportage	6-9 maanden	Vanaf 01-06-2026 t/m 01-03-2027
2.6 Afronding oprichtingsfase	In vergadering BO	Tussen 31-12-2026 en 01-03-2027
Opstarten en proefdraaien staande organisatie	12 maanden	Tussen 01-01-2027 en 31-12-2027
Draaiende organisatie	Cyclus van 12 maanden	Vanaf 31-12-2027

9. Conclusies en aanbevelingen

In de voorgaande hoofdstukken is een groot aantal zaken aan de orde geweest die van belang zijn voor de besluitvorming omtrent de Autoriteit Dierwaardige Veehouderij. In het onderstaande worden de belangrijkste punten verzameld, zodat het BO zich hier een mening over kan vormen en standpunten kan bepalen. Let wel, dit zijn de conclusies en aanbevelingen, zoals ik die, als verkenner aan u voorleg. Op de meeste punten komen deze overeen met de opvattingen zoals mij die zijn meegegeven vanuit de klankbordgroep, maar op onderdelen verschillen ze.

Dit is met name aan de orde voor wat betreft de financiering. De klankbordgroep is hier verdeeld over. Er wordt door leden voor een andere methodiek en invalshoek gepleit.

Dit punt kan aanleiding geven tot langdurige discussie, omdat veel zaken met betrekking tot alternatieve financieringsvormen nog niet duidelijk zijn. Daarom wordt in het onderstaande een voorkeur van de verkenner uitgesproken, maar ook aanbevolen verder onderzoek naar alternatieven, gelijktijdig met het kwartiermakersproces.

Het is aan het BO om hier uiteindelijk een besluit over te nemen.

De conclusies/aanbevelingen geef ik hieronder weer, met een voorstel omtrent besluitvorming:

1. T.a.v. de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de ADV

- a) Bevestig de gemaakte keuze voor de stichtingsvorm als rechtsvorm voor de ADV;
- b) Faciliteer vanuit het BO maximaal het proces dat de minister dienaangaande moet doorlopen, met informatie en draagvlak;
- c) Hanteer de in de AVG art. 52, leden 1 t/m 3 gegeven definitie van onafhankelijkheid als uitgangspunt voor de ADV;
- d) Bevestig de onafhankelijke rol van de ADV en het benoemde bestuur onder meer tot uitdrukking komend in de vaststelling van de definitieve rapportages van de ADV door het bestuur;
- e) Borg het uitgangspunt van transparantie op inhoud, proces en publicaties statutair;
- f) Geef de randvoorwaarden voor de ADV mee aan de kwartiermaker als opdracht voor de realisatiefase.

2. T.a.v. het toezicht op de ADV

Onderschrijf de vijf uitgangspunten voor het toezicht zoals in hoofdstuk 3 omschreven en veranker deze statutair.

3. T.a.v. de rechtsvorm en het organisatiemodel

- a) Laat de kwartiermaker de Stichting ADV inrichten conform het organogram zoals opgenomen in hoofdstuk 4 paragraaf 3 naar analogie van de SDa;
- b) Aan u wordt voorgesteld om te kiezen voor het model “medium” in verband met de beperkingen die in operationele zin aan het model “small” verbonden zijn en daardoor de statuur van de ADV als gezaghebbend instituut verminderen;
- c) Werk daarbinnen maximaal met een flexibele schil en onderzoek;
- d) Laat de kwartiermaker onderzoeken of het haalbaar is kostenbesparingen te realiseren en efficiency te vergroten door een gezamenlijke backoffice met andere autoriteiten in te richten.

4. T.a.v. de oprichting van de ADV

- a) Het BO wordt gevraagd in te stemmen met de in hoofdstuk 5 paragraaf 1 opgenomen stappen ter oprichting van de ADV;
- b) Een kwartiermaker aan te zoeken om deze activiteiten in gang te zetten t/m het voorleggen van concept statuten, waarin de elementen uit dit rapport zijn opgenomen;
- c) De kwartiermaker eenmaal per vier maanden te laten rapporteren omtrent de voortgang;
- d) De uitgangspunten ten aanzien van omgang met data uit hoofdstuk 5.2.3. expliciet te onderschrijven, gezien het belang hiervan;
- e) Nadat het besluit tot oprichting, zoals hierboven vermeld is genomen, te spreken over de Stichting ADV in oprichting;
- f) Het BO wordt gevraagd kennis te nemen van het feit dat daadwerkelijke oprichting pas plaats kan vinden nadat de minister van LNV de in hoofdstuk 1 paragraaf 5 omschreven procedure succesvol heeft doorlopen;
- g) Kennis te nemen van en voor zover nodig in te stemmen met de in hoofdstuk 5 paragraaf 2 omschreven eerste activiteiten van de ADV;
- h) Kennis te nemen van en voor zover relevant in te stemmen met het in hoofdstuk 5, gestelde en dit te beschouwen als richtsnoer voor de opgerichte ADV.

5. T.a.v. de Taken van de ADV

- a) Kennis te nemen van de taakomschrijving en begrenzing ten opzichte van andere organisaties, zoals in hoofdstuk 6 geschetst;
- b) Aan de ADV i.o. op te dragen hier zo snel als mogelijk na het verschijnen van de werkprogramma's vanuit de werkplaatsen en na het in werking treden van de betreffende AMvB, invulling te geven aan en voorstellen voor het BO voor te bereiden. Aangezien de inwerkingtreding van de AMvB op een ander moment zal plaatsvinden dan dat de werkprogramma's gereed zijn, kunnen de werkzaamheden met betrekking tot de werkprogramma's vast te beginnen;

6. T.a.v. de begroting van de ADV

- a) Kennis te nemen van de diverse manieren waarop dekking voor de financiën kan worden gevonden;
- b) Een voorkeur voor één van voornoemde varianten uit te spreken. In het geval dit een ander model is dan het op de SDa financiering gebaseerde model, is een overbruggingsfinanciering noodzakelijk;
- c) Wanneer geen variant op dit moment aanvaard wordt, een overbruggingsfinanciering via een renteloze lening vanuit de overheid te laten onderzoeken;
- d) De mogelijkheden voor een federatief samenwerkingsverband waarin diverse organisaties vergelijkbare (backoffice) taken bundelen in een serviceorganisatie, verder in kaart te laten brengen in de kwartiermakersfase. Dit teneinde kosten te besparen;
- e) De verkenner adviseert (op basis van het medium model) de kosten te verdelen zoals beschreven onder 7.2.1.a. (model SDa);
- f) Kennis te nemen van het feit dat een meerjarenbegroting opstellen op dit moment niet zinvol is, gezien de grote hoeveelheid onzekere exogene factoren.

7. T.a.v. het tijdschema

In te stemmen met het in hoofdstuk 8 aangegeven indicatieve tijdschema als richtsnoer voor de vervolgstappen.

Bijlage 1 – Geraadpleegde documenten

- [Algemene Maatregel van Bestuur \(AMvB\) Dierwaardige Veehouderij](#)
- [Algemene Maatregel van Bestuur \(AMvB\) Dierwaardige Veehouderij - Nota van Toelichting](#)
- [Amendement Van Campen-De Groot Kamerstuk 28286 nr.1349](#)
- [Convenant 'stappen naar dierwaardige veehouderij'](#)
- [Deltaplan Veehouderij \(Dierenbescherming\)](#)
- [Kader voor Stichtingen en Verenigingen | Kennisbank Openbaar Bestuur](#)
- [Koplopersplan voor transitie naar dierwaardige veehouderij \(Caring Farmers\)](#)
- [Onderzoeksrapport Autoriteit Dierwaardige Veehouderij \(Auditdienst Rijk, Ministerie van Financiën\)](#)
- [Plan van aanpak Dierwaardige pluimveehouderij](#)
- [Plan van aanpak Dierwaardige varkenshouderij](#)
- [Rechtsvormen voor de autoriteit dierwaardigheid \(Kokx De Voogd\)](#)
- [Routekaart naar een dierwaardiger en toekomstbestendige melkveehouderij \(Zuivel NL / Dierenbescherming\)](#)
- [Werken aan dierenwelzijn in de veehouderij, een sociaal-economische impactanalyse \(Wageningen University & Research\)](#)

Bijlage 2 - Partijen convenant ‘Stappen naar een dierwaardige veehouderij’

1. De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan, mevrouw F.M. Wiersma, hierna te noemen: “de minister van LVVN”.
2. Land- en Tuinbouworganisatie Nederland, te dezen vertegenwoordigd door de heer G. Koopmans, hierna te noemen: LTO.
3. Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw W. Aelmans-Kicken (pluimveehouderij), de heer R. Klein Teeselink (melkveehouderij) en de heer T. van der Mark (varkenshouderij), hierna te noemen: NAJK.
4. Producenten Organisatie Varkenshouderij, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw L. Verriet, hierna te noemen: POV.
5. LTO vakgroep Pluimveehouderij, te dezen vertegenwoordigd door de heer C. de Jong, hierna te noemen: LTO vakgroep Pluimveehouderij.
6. Centrale Organisatie voor Broedeieren en Kuikens (COBK), te dezen vertegenwoordigd door de heer M.A.T van Beek, hierna te noemen: COBK.
7. Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandelaren en Eiproduktfabrikanten (Anevei), te dezen vertegenwoordigd door de heer W.S.J.M. Buck, hierna te noemen: Anevei.
8. De melkveehoudersorganisaties DDB (vertegenwoordigd door mevrouw S. van Keimpema), LTO (vertegenwoordigd door de heer E. Wunnekink), NMV (vertegenwoordigd door de heer H. Endendijk), NAJK (vertegenwoordigd door de heer R. Klein Teeselink), en zuivelverwerkersorganisatie NZO (vertegenwoordigd door de heer R. van Buitenen), die samenwerken in ZuivelNL, te dezen vertegenwoordigd door de heer A. Schimmel, hierna te noemen: ZuivelNL.
9. C.B.L. Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, te dezen vertegenwoordigd door de heer M. Jansen, hierna te noemen: CBL.
10. Centrale Organisatie voor de Vleessektor, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw M. Houben, hierna te noemen: COV¹¹.
11. Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie, te dezen vertegenwoordigd door de heer C.J. Adema, hierna te noemen: FNLI.
12. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw E.A. Bien, hierna te noemen: De Dierenbescherming.
13. Stichting Caring Farmers, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw A. Harberink, hierna te noemen: Caring Farmers.

¹¹ Vanaf 3 december 2025 genaamd VleesNL

Bijlage 3 - Procedure door de minister van LVVN

Uitgegaan is van de afspraak in het convenant om te gaan werken met een stichting naar het voorbeeld van de SDa. Op grond van het beleidskader moeten een procedure door het Ministerie van LVVN doorlopen worden.

In het kort ziet die procedure er als volgt uit:

Stap 1: Interne afstemming:

- Een duidelijke beleidswens waaruit de noodzakelijkheid van een stichting blijkt met de beoogde ministeriële verantwoordelijkheden en financiële afspraken, en idealiter conceptstatuten.

Stap 2: Advies door Financiën:

- Afstemming door de desbetreffende beleidsafdeling met in ieder geval de directie FEZ en juridische zaken van het eigen Ministerie.
- Concept statuten
- Onderbouwd voorstel

Stap 3: Overleg met de Algemene Rekenkamer:

- Concept statuten
- Onderbouwd voorstel
- Advies van Financiën

Stap 4: Ministerraad:

- Concept statuten
- Onderbouwd voorstel
- Advies van Financiën
- Brief van de Algemene Rekenkamer
- Concept aanbiedingsbrief aan het parlement

Stap 5: Voorhang parlement:

- Concept statuten
- Onderbouwd voorstel
- Advies van Financiën
- Brief van de Algemene Rekenkamer
- Een positief principebesluit van de ministerraad
- Aanbiedingsbrief aan het parlement

Stap 6: Eventuele oprichting:

- Geen (of positieve) reactie van beide Kamers der Staten-Generaal